

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Beseda o nacionalizmu

Človek ne more živeti brez božanstva. Tako silna je težnja človeškega srca po nadnaravnem in tako globoka je potreba ljudske narave, da se podvrže in služi nečemu, kar je večje in trajnejše od nje, da moderen človek, ki je zavrnil edino pravega Boga, ne neha iskati za novimi božanstvi. Meglena in abstraktna božanstva, katera so mu razne filozofije nudile v zameno za »Boga naših očetov«, ga niso zadovoljile. Zavrnil je enega za drugim. Iskal je dalje ter odkril in z navdušenjem postavil na svoje zapuščene in prazne altarje enega poslednjih malikov, ki se imenuje Nacija.

Rojstvo Nacije kot božanstva je sicer že precej davno in sta ji kumovala že Hegel in Comte s svojimi teorijami o velikem in absolutnem bitju, a šele XX. vek ji je dal meso in kri, ko jo je zavlil v nacionalne barve in ji tako dal obliko, ki je vsakemu umljiva. Narod, to je utelešen bog, poidec pa so le udje njegovega mističnega telesa. Pred njim moderen človek odkriva glavo in je spoštljivo pozoren na njegove želje. Njemu prinaša najdragocenejše žrtve, tudi hekatombe krvi in življenja. Njemu v čast se zlagajo navdušene himne in venčani je z atributi božanstva. Narodna veličina in slava je postala vrhovna norma vsega delovanja, cilj vseh naporov. »Nacija« končnoveljavno odloča o veličini in vrednosti človeškega življenja. Ne odnošaj do Boga, odnošaj do »nacije« naj odloča, katero glavo bo ovila aureola svetosti in komu se bo odkazala čast oltarja. O Bogu Izraela pravi sv. pismo, da je »Deus zelotes«, ljubosumen Bog, ki ne trpi drugih božanstev poleg sebe. Kakor Bog Izraelov, tako je tudi Nacija ljubosumno božanstvo in proglašja kot vrhovno načelo: »Jaz sem Gospod, tvoj Bog, ne imej drugih bogov poleg mene«.

A da se nas prav razume! Ni vsak nacionalizem takšen. Tako postopa, dela in govori pretiran, fanatičen nacionalizem, ki kaj slabo služi domovini in se zato ne sme istovetiti s patriotizmom, kakor bi sam hotel. Kajti prenesel je socialno razredno borbo stanov na nacionalno polje, neprestano ogroža mirno sožitje s sosednimi narodi. Na znotraj pa sebe proglašja za edino merilo patriotizma, čeprav mu nacionalna ideja velikokrat ni drugega kakor svetel plašč, ki naj pokrije temne egoistične spekulacije.

Take vrste fanatični nacionalizem je bil predvojni nemški, ki je v brezmejni zaverovanosti v samega sebe smatral, da je zgodovinsko poslanstvo »Herrenvolke«, da podvrže nemstvu obmejne slovanske narode. Zato pa se opravičeno smatra za enega glavnih krivcev svetovne vojne.

Razumljivo, da je papež, ki je po svojem visokem poslanstvu najbolj poklicani čuvár svetovnega mira, v najboljšem nagovoru tako ostro obsodil pojave pri nekaterih narodih — predvsem v fašistični Italiji — ki povsem sličejo onim v predvojni Nemčiji in ki sistematično vstopajo narodu v glavo misljenja, da ima posebno misijo nad drugimi »manjkulturnimi« sosedmi, na znotraj pa intenzivnost malikovanja pred »Nacijo« jemljejo za merilo patriotizma. Papež je takemu početju za vse čase pritisnil žig zločina, ker mora voditi do krvavih vojsk in notranjih razporov. Ves kulturni svet je pozdravil odločno in jasno besedo sv. očeta v prilog mirnih odnošajev med narodi. Celo pariskemu »Quotidiennu«, kateremu se ne more reči, da mu pošiljajo prispevke jezuiti, je papežev govor dal povod, da je napisal pomembne besede: Ni pretirano reči, da Pij XI. v gubah svoje bele surtane nosi mir in vojno. Miru ne bo med narodi, ako se ne izvrši moralna razorožitev. In kje je danes mednarodna sila, ki bi bila bolj poklicana in imela večjo veljavo, da oznanja mir, kakor je sveta stolica...

Ni pa Cerkev proti opravičenemu in zdravemu nacionalizmu, katerega glavne oznake so ljubezen do materinega jezika, ljubezen in zvesta pripadnost k lastnemu narodu in spoštovanje pred podedovanimi tradicijami svojega ljudstva. Saj je ljubezen do naroda, ne samo kot državne nego tudi kot etnične in kulturne celote v vsej veličini najlepše oveko-večena na straneh sv. pisma. Ali niso bili pre-roki, ki so čurvali nad srečo svojega naroda kakor mati nad otrokom. Neumorno so opominjali voditelje pred zablodami in jih vodili na pravo pot! Bolest pregnanega in zaslužnega naroda je najgloblje občuteno izrazil psalmist, ko je peval: Ob vodah babilonskih smo sedeli in jokali spominjajoči se Siona... Ako pozabim tebe Jeruzalem, naj bo pozabljena moja desnica... In v evangelijih breme-mo, da je Kristus jokal, ko je zagledal Jeru-zalem in v duhu videl, da bo mesto razdejano.

Vemo, da so se baš krščanski ljudje v vseh časih odlikovali z globoko in iskreno domovinsko ljubeznijo. Spominimo le na sv. Ivana d'Arc, ali na kardinala Merciera, na katerega je ves svet zrl z občudovanjem radi njegove velike moralne sile in pogauma, s katerim je branil svoj zatirani narod. Prav tako bi tudi iz naše domače zgodovine lahko našli veliko svetlih zgledov pogumnega in opravičenega nacionalizma.

Nacionalizem, ki spoštuje resnico in ne žali ljubezni, je opravičen. Opravičen je, kadar goji zvestobo do domovine in veže z vezmi solidarnosti in skupnosti vse brate v eno ce-

Govor generalissimusa italijanske milice Teruzzija

Pariz, 14. jan. »Le Petit Niçois« od 13. t. m. piše:

»Medtem ko g. Mussolini po radiofonu Ameriki sporoča, da je italijanski režim absolutno miroljuben, da nima nobenih ofenzivnih namenov in da mu je tuj vsak imperijalizem, ker boče zaradi utrditve miru v Evropi in gospodarske regeneracije sveta živeti z vsemi državami v najboljših odnošajih, pa je režim te dni uprizoril na meji manifestacijo, ki po svojem obsegu, po svojih udeležencih, zlasti pa po oficijelnih govorih diametralno nasprotujejo izjavi g. šefa vlade in njenemu duhu eminentne odkritosrčne miroljubnosti.«

»Te dni se je namreč v Hruševju pri Postojni v vzhodni pokrajini, meječi na Jugoslavijo, vršilo že dolgo pripravljeno odkritje spominske plošče nekemu slovenskemu domačinu, poštnemu selu, ki je služil pri črnih sracjah in je bil lansko leto od nekih neznancev ustreljen. Na to prireditev se je pripeljal iz Rima z velikim spremstvom v popolnoma vojaškem značaju, vrhovni poveljnik italijanske fašistične milice armade, general Teruzzi, ki se je podal iz Trsta na mejo v avtomobilni koloni, v kateri so bili njegov namestnik, komandant milicijske vojnega okrožja v Bologni, general Verne, poveljnik tržaške milice armade, general Diamanti, tržaški prefekt Porro, tržaški župan Pitacco, poveljnik videmskega milicijske vojnega okrožja general Piazza, poveljnik istrskih fašističnih legij Turris, poveljnik kvarnerske milice Demuro s številnimi častniki milice, od strani redne armade pa so bili isto tako navzoči mnogi častniki z generalom Bobbio, komandantom goriške divizije na čelu.«

»Preden se je vršila komemoracija omenjenega fašista v Hruševju, se je general Teruzzi z vsem tem množičnim spremstvom podal na mejo, kjer je vizitiral vse milicijske postaje, da, kakor poroča »Popolo di Trieste«, pokliče milico v spomin obljubo zvestobe in pa poguma za odrešenje bodočnosti.« Isti list piše, da je general pri tem ogledu živo občutil skupnost srčnih utripov, ki dela še bolj radostno pričakovanje novih slavnih dejanj.«

»Za tem se je vršilo odkritje nove spominske plošče v Hruševju, kjer je imel najprej govor poveljnik tržaških fašističnih legij, general Diamanti,

ki je med drugim izvajal, da je ta slavnost resen opomin onim, ki Italiji odrekajo pravico do tega ozemlja. Juljska krajina, je nadaljeval, pripada Italiji po zgodovinski pravici, ker je še veliko delo, nego je sedanja meja med Italijo in Jugoslavijo, bil poleg nje obmejni zid desete rimske legije, ki je te kraje branila pred vzhodnimi barbari. Juljska Krajina pripada Italiji tudi po geografičnem pravu, po kateri ji pripada brez diskusije tudi Dalmacija. Pripada Juljska Krajina Italiji tudi po narodnem pravu, dočim so Obri in Slovani tvorili samo napadalne horde. Nato je končal z besedami o možnosti, da boče se ne neha reklamirati ta zemlja kot slovanska, »mrtveci na Krasu slišali korakati po tej zemlji zopet italijanske falange.«

Fašisti proti stališču Vatikana

Pariz, 14. jan. »Italie« piše:

»Zanimiva je polemika, ki se je razvila med glasilom Vatikana, »Osservatore Romano«, in fašističnim tiskom v zadevi slovenske službe božje v Juljski krajini.«

»Glasilo svete stolice se je postavilo popolnoma na stališče goriškega nadškofa g. dr. Sedeja, ki vrši svoj misij po popolnoma v duhu cerkve, konkordata in dejanskih potreb svojih vernikov, ki so po veliki večini Slovenci.« »Osservatore Romano« obsoja gonjo fašistov proti slovenski službi božji in jo po pravici imenuje politično.«

»Fašistični tisk je zato nad glasilom svete stolice skrajno ogorčen in se čudi, kako da more »Osservatore« zahtevati, da naj se služba božja na italijanskih tleh vrši če že ne v italijanski pa vsaj v latinščini, imenovati politično.«

»Drugega odgovora pa fašistični tisk glasilu svet stolice ne more dati, kakor da se zgraža, da se celo v cerkvi sv. Jakoba v Trstu pri eni maši poje, moli in pridiga v slovenskem jeziku, češ da bo tudi »Osservatore« moral priznati, da je to nedopustno.«

»Za tržaškimi fašističnim poveljnikom je govoril generalissimus italijanske milice, general Teruzzi sam, ki je proslavljal ubitega slovenskega fašista kot pravega mučenika, dočim da so oni, ki so bili za svoja temna dejanja od rimske justice kaznovani, nevedni imena mučnikov, ampak navadno zločinci. Končal je z besedami, da je »Italija vedno tu in pripravljena na vse boje in na vse najsvetejše in potrebne osvojitve, ki so potrebne za njeno bodočnost in za njeno sigurnost.«

»Na povratku v Trst je general Teruzzi imel raport, pri katerem je bilo navzočih 300 miličnih častnikov pod poveljstvom generala Verneta. Teruzzi je častnike pozval k »neomajni zvestobi na poti vedno večjih osvojitvev fašistične Italije.«

»K temu je treba pripomniti, da bo fašističnemu tisku jedva uspelo prepričati vati-kansko glasilno, da je to, kar se godi v cerkvi sv. Jakoba v Trstu, nedopustno, ker Vatikan dobro ve, da je to popolnoma v soglasju s škofom, ki je sam goreč Italijan, pa se ravna po kánonih svete cerkve in določbah konkordata, ki rabo slovensčine izrecno dovoljuje povsod, kjer je treba. Znano pa je, da je šentjakobski okraj v Trstu, ki je neposredno zvezan z izključno slovensko okolico, tudi sam močno ob-ljuden od Slovencev in da se tam slovenska služba božja vrši od nekdaj.«

»Fašisti sicer nad-ljujejo svojo gonjo proti slovenskim molitvam, hujskajoč sedaj tudi že proti slovenskim napisom na križevih potih, proti slovenskemu petju, proti slovenskim nagrobnim napisom itd., nimajo pa upanja na končni uspeh, ker se jim je napeški Rim po-stavil odločno nasproti. Zlasti se zavedajo, da nič ne morejo zoper verski poduk, ki ga du-hovščina podeljuje po cerkvah v slovensčini, radi česar je umljivo, da svojo jezo radi tega izlivajo sedaj predvsem na sveto stolico.«

„Ere Nouvelle“ o Jugoslaviji

Priznanje francoskega lista našemu gospodarstvu

Pariz, 14. jan. Z. »L'Ere Nouvelle« prinaša pod naslovom »Notranja organizacija Jugosla-vije« članek, v katerem med drugim piše, da po tragični smrti Stjepana Radića ni bilo mo-góče pomiriti političnih strank, da bi sestavile vlado nacionalnega edinstva. Kralj Aleksander je po mnogih poskusih, da ohrani parlamen-tarni režim, bil primoran ukiniti stranke in vzeti oblast v svoje roke. Članek dalje govori o gospodarskih razmerah v Jugoslaviji in na-glašja, da v Jugoslaviji ni brezposelnosti, niti

se ne občuti agrarna kriza v tako velikih meri, kot v Madžarski, Romuniji in Bolgariji. Fi-nančni in budžetni položaj je zdrav. Jugosla-vija ne goji nobenih neprijateljskih čustev na-sproti nobeni državi. Z vsa silo stremi za zbolj-šanjem odnošajev nasproti sosedom. Ta kratek pregled delavnosti jugoslovanske vlade doka-zuje, da ona ne želi stiskanja ljudstva, nego stremi s koristnimi in razumnimi sredstvi ohraniti jugoslovansko edinstvo in razvijati ekonomske sile jugoslovanskega življenja.

Ustanovitev jugoslov.-madjarske trgovske zbornice

Budimpešta, 14. jan. AA. Danes je bila pod predsedništvom bivšega madjarskega finančnega ministra Kallaya konferenca za osnovanje madjarsko-jugoslovanske trgovske zbornice. Jugoslovansko vlado je zastopal na tej konferenci naš gene-ralni konzul v Budimpešti Pavlinovič. Konferenco je pozdravil predsednik Kallay, ki je v svojem govoru naglasil, da sta obe vladi prepričani, da bodo gospodarski odnošaji med Jugoslavijo in Madjarsko znatno uvrščeni z osnovanjem takega nepolitičnega organa. Kot najugodnejši organ v to svrhu je

skupna trgovska zbornica. V skupno zbornico naj odredi Jugoslavija 25 predstavnikov jugoslovanskih gospodarskih krogov. Po Kallayu je govoril jugoslovanski generalni konzul Pavlinovič. Pojasnil je stališče jugoslovanske vlade v vprašanju osnovanja jugoslovansko-madjarske trgovske zbornice in naglasil, da je od svoje vlade dobil naročilo, naj z vsemi sredstvi podpira nameravano ustanovitev zbornice. Ustanovna skupščina jugoslovansko-madjarske trgovske zbornice bo 24. t. m.

Nemške finance niso razveseljive

Primanjkljaj 10 milijard Din

Berlin, 14. jan. kk. V državnem odboru za pro-račun je govoril finančni minister Dietrich, ki je izjavil, da položaj državnih financ ni razveseljiv. Primanjkljaj dohodkov cenil na okoli 700 milijonov mark, dočim so izdatki narasli za 300 milijonov nad proračunano vsoto. To je povzročilo, da se je zvišal tudi nepokriti dolg, ki bo znašal meseca marca 1931 že 1780 milijonov mark (plus 110 milijonov). Z ozi-

rom na slab gospodarski položaj ni mogoče misliti na zopetno povišanje uradniških plač. Državnemu zboru so bili predloženi predlogi za črtanje državnih izdatkov, vendar finančni minister Dietrich dvomi, ali se bo to dalo izvesti. Najbrže si bodo pomagali zaenkrat z izdajo bonov. Sicer pa se z ozirom na tak položaj ponovno pojavljajo zahteve po reviziji reparacijskih obveznosti.

loto. Opravičen je, dokler ne zapade samoob-ževanju, temveč ima odprte oči tudi za koristi drugih ras in narodov in spoštuje njihove posebnosti. Posebno etično globino zadobi nacio-nalizem, če priznava Boga kot stvaritelja in delilca vseh darov narave in duha v vsej nji-hovi raznolikosti. Pameten nacionalizem se od-likuje po smislu za združljivost in spravljivost, fanatičen nacionalizem pa je izvor medseboj-nega zaničevanja in sovraštva med narodi.

Med evropske narode, ki so po večini ka-toliški, se žal vse preveč zajeda oni egoistični in pretirani nacionalizem, ki trga bogohotene vezi med narodi, ki bi se morali med sabo lju-bititi kot otroci iste Cerkev, kot bratje v Kri-stusu in kot skupni dediči iste krščanske kul-ture. Vsakemu narodu naj bodo svete žrtve

Ljudsko štetje v Jugoslaviji

Belgrad, 14. jan. m. V statističnem oddelku predsedništva vlade so gotove vse priprave za po-pis prebivalstva in živine v državi. Ljudsko štetje bo 1. marca. O tem ljudskem štetju se zelo živo razpravlja. Izražajo se domneve, da je v drža-vi 13 milijonov prebivalcev, v Belgradu pa 250.000.

Zahteve gosp. zbornic

Belgrad, 14. jan. m. Odposlanci gospodarskih zbornic so izročili finančnemu ministru pri-pombe in zahteve k zakonu o skupnem davku na poslovni promet. Jutri bo v finančnem ministrstvu konferenca, ki ji bo predsedoval minister sam, po-ročal pa bo prvi pomočnik Letica.

Važno za trgovce

Belgrad, 14. jan. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je sporočil našim gospodarskim organizacijam, da je Nemčija ukinila dovoljenje za uvoz žive govedine in živih ovac in mesa v hermetično zaprtih posodah. Ta uredba je stopila v Nemčiji v veljavo 27. nov. t. l. Zato bo poslej po-trebno samo uvozno dovoljenje za žive svinje, svinjsko meso in konzerve iz tega mesa.

Izplačilo kuponov drž. loterije

Belgrad, 14. jan. AA. Izplačilo kuponov sedme 2 in pol odstotne drž. loterije za vojno škodo se začne 1. febr. t. l., in sicer pri blagajnah oddelka za državne dolgove in državni kredit finančnega ministarstva, pri vseh davčnih upravah, pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah, na vseh poštah in pri Zavodu za obračunavanje pri zagrebski borzi. Ker se kuponi izplačujejo samo ob pre-dloženih spiskih s serijami in številci vseh kuponov, ki jih morajo izpolniti donositelji, se opozarjajo vsi lastniki kuponov, da takoj predajo s kuponi tudi te spiske.

Seja Narodne banke

Belgrad, 14. jan. m. Pod predsedstvom gu-vernerja Narodne banke Bajlonija se je vršila seja upravnega odbora Narodne banke. Na dnevnem redu seje plenuma je rešitev vprašanje o gradnji poslojpa banke. Nadalje bi se imeli izdati sklepi o novih tisočdinarskih bankovcih, ki se bodo ti-skali v lastni tiskarni. Razpravljalo se bo tudi o novem zakonu o Narodni banki.

Epilog k potopu „Egipta“

Genova, 14. jan. AA. Semkaj so prepeljali z veliki častmi trupla 7 italijanskih mornarjev, ki so se ponesrečili, ko so skušali dvigniti zaklade fran-coskega parnika, potopljenega med vojno. Zemeljske ostanke ponesrečenih potapljačev bodo prepe-ljali v njihove rojstne kraje. Vodstvo podjetja, ki se bavi z dviganjem potopljenih ladij, naznanja, da bo skušalo prihodnjo pomlad rešiti zlate za-klade, ki so se med svetovno vojno pogrezli v bližini Bresta s parnikom »Egipt«. (O katastrofi je »Slovenec« poročal. — Op. ur.)

Ban dr. Marušič v Mežiški dolini

Prevalje, 14. jan. AA. G. ban je davi ob 5.40 s koroskim vlakom odpotoval v Prevalje in Slovenjgradec. Prebivalstvo srezov ob koroski meji je ob tej priliki dokumentiralo, da zna ceniti in spoštovati energični ukrep Nj. Vel. z dne 6. januarja.

V Prevaljah je na postaji pričakalo g. bana mnogo bčinstva. Župan Lahovnik z več občinskimi odborniki, g. dekan Riepl z duhovščino, zastopniki drž. uradov, predstavniki kmetijskih organizacij, predstavniki trgovskega gremija. Župan Lahovnik je v prisrčnem govoru pozdravil bana, ki se mu je zahvalil, na kar je gđ. Lahovnikova, članica trgovske akademije v Mariboru, v krasnem govoru pozdravila bana, zlasti kot patrijota in mu predala krasen šopek.

Pritožbe obmejnih Slovencev.

Nato so se koj pričeli sprejemi deputacij v poslopiju sreskega načelstva. Najprej so bili sprejeti državni nameščenci, nato pa ostale deputacije, ki so predložile svoje prošnje in težnje. Predvsem je bilo govora o dokončni ureditvi vprašanja srezu dravogradskega sresa. Razpravljalo se je tudi o vprašanju vojne odškodnine. Že večkrat so vojno oskodovalci dravogradskega sresa kakor tudi agenci iz Koroske predložili prošnje ministrstva, predsedniku in Nj. Vel. za podporo, da se po 12 letih vrne škoda, ki jo je pretrpelo prebivalstvo od avstrijskega Volksweira pri osvoboditvi bojišča za Korosko. Naša vojska, ki je bila raztresena po koroskem plebiscitu, se je morala od 3. do 6. maja 1919 umakniti ured avstrijskim Volkswehrom, ki je poplaval med ropanjem ves dravogradske in deloma tudi slovenjgradski srez. Ko je naša vojska spet zavzela slovenski Korotan, je tedanja delžna vlada v Ljubljani dala oceniti vojno škodo ter zagotovila, da bo ta škoda čimprej povrnjena. Minimalen del te škode je bil posameznikom res povrnjen se pred plebiscitom, glede ostanka pa je bilo obljubljeno, da se izplača v bližnji bodočnosti. Prav posebno škodo so trpeli oni narodnjaki, iz Koroske, ki so bili za časa koroskih bojev izpropani in ki se niso mogli več vrniti na svoj dom.

Zakon o povračilu vojne škode pa ne predvideva možnosti izplačila te škode prebivalstvu bivše avstro-ogrske države in tako to prebivalstvo ni prejelo še nikake odškodnine. Zato so prebivalci predložili g. bana prošnjo s temi točkami: 1. da se zakon o povračilu vojne škode z dne 30. junija 1920 razširi tudi na severni del naše kraljevine, 2. da se prizna v letih 1918-19 po delžni vladi za Slovenijo v Ljubljani dognana in precejšnja vojna škoda kot izvršena razsodba, 3. da bi predsednik vlade izvolil odrediti, da se ta škoda čimprej poravnava.

G. ban med delavci.

G. ban je po sprejemu sklenil obiskati tudi mežiško dolino, čeprav to ni bilo v prvotnem programu. V spremstvu sreskega načelnika Maruša se je g. ban odpeljal najprej v Mežico. Čeprav je bil prihod bana najavljen šele v naslednjem tremilu, so vendar vse hiše v Mežici izobesile zastave.

Bana je najprej pozdravil župan Breznik. Srečanja se je udeležila duhovščina, učiteljstvo s šolskimi otroci, zastopniki slovenskega planinskega društva in gasilci. Po pozdravu si je g. ban ogledal lepo šolsko poslopje, v katerem je nameščena osnovna in meščanska šola. Ogledal si je šolo pod vodstvom upravitelja Galoba. Nato je nadaljeval pot in se ustavil v Zerjavu, kjer se nahajajo tovarnice mežiškega rudnika.

Tam so se zbrali rudarji in delavci, da pozdravijo g. bana. Prvi ga je nagovoril inž. Fetič. Vidno vzruščen nad sprejemom delavcev in rudarjev je imel ban lep patrijičen govor, v katerem je poudaril, da so posebno delavci poklicani s svojim delom pomagati pri konsolidaciji države. Delavci so konstruktiven faktor v naši državi. Ko je kralj Aleksander apeliral na vse, je pri tem mislil posebno tudi na delavce. Po skleni govoru so delavci in rudarji vzkliskali Nj. Vel. kralju.

Nato se je ban odpeljal v Crno, ki je bila vsa zastavah. Tudi tam so se zbrali zastopniki raznih društev in duhovščine. Pozdravil je bana župan Geršak. Ban se je zahvalil za lepi pozdrav, nato pa je poseil bolnico krajevnih bratovske skladnice, ki jo vodi dr. Ramšak. Ogledal si je bolnico in obiskal tudi nekaj bolnikov, s katerimi se je razgovarjal. Tudi tukaj si je g. ban ogledal še osnovno šolo, ki mu jo je razkazal upravitelj šole g. Kuhar. Nato se je vrnil v Prevalje, odkoder je nadaljeval pot v Slovenjgradec.

Pod Urško goro.

Slovenjgradec, 14. januarja. AA. Čeprav se je prihod bana zaradi poseta Mežiške doline nekoliko zakasnil, je vendar mislinjska prestolnica Slovenjgradec nad vse svečano in navdušeno sprejela g. bana. Vsa poslopja so bila v zastavah. Pred hišo sreskega načelstva se je zbrala šolska mladina, gasilci, državni nameščenci in zastopniki okoliških občin.

Bana je v krasnem in jedratem govoru pozdravil župan Bratkovič, ki je izrazil vdanost tamšnjega prebivalstva kralju in obljubil čvrsto in složno sodelovanje pri izvršitvi idej Nj. Vel. kralja za ureditev in konsolidacijo naše države.

Ban se je zahvalil za pozdrav, nato pa je hčerka sreskega načelnika Silvica Viharjeva deklarirala pozdravno pesmico in dala banu šopek cvetlic. Župan Bratkovič je nato pozdravil še pomočnika dr. Pirkmajerja, ki je pred 15 leti služboval v Slovenjgradu in dobro pozna tukajšnje prebivalstvo in njegove potrebe. Posebno lep vtis je napravila velika množica šolske mladine, ki je prav navdušeno in prisrčno vzkliskala Nj. Vel. kralju in banu. Po pozdravnih govorih so se začeli sprejemi. Jutri odpotuje ban v Celje.

MacDonald indski podkralj?

London, 14. jan. kk. Na banketu angleško-indijske delegacije je delegat Sastri govoril za to, da se lord Irwing odpokliče in je označil MacDonald za onega moža, ki s svojim nemotornim delom zasluži, da zavzema v Indiji najvišje mesto. MacDonald je odgovoril, da bi bila ustava v Indiji zelo enostavna, če bi se Indijci in mohamedanci med seboj sporazumeli. MacDonald upa, da bo prišlo do ustave, ki bo v Indiji okreplila čustvo samostojnosti. Vodilni Indijci predlagajo sedaj, da se sestavi razsodišče med mohamedanci in Indijci, in so Indijci pripravljene priznati leke razsodišča, če bi nova ustava dovolila samoupravo. Nasproti temu pa naglašajo »Times«, da so mohamedanci izjavili, da bi ostali rezultati konference nezadostni, če bi pričakovano izjavila angleške vlade ne nudila potrebnih garancij.

Vse se vrti okrog Avstrije

Samo ona počiva v brezdelju — Ostra kritika avstrijske gospodarske politike

Dunaj, 14. jan. d. Se pred par meseci je vsa Evropa nervozno zrla na Avstrijo, kjer so se v razuzdanem volivnem boju prekučevale politične stranke. Posebno sosedo Avstrije, katerim je obstoje te države in njen mirni razvoj bolj pri srcu, kakor drugim velosilam, so se povpraševale, kakšne posledice bo imel za evropsko politiko nenaden pojav divjega nacionalizma, ki se je očividno v slastnih požirkih napajal ob neusahljivem studencu fašistične kulture. Sedaj je vsega konec. Avstrija je šla k politiki in ni ne kaže, da se bo kmalu zopet povzdignila na nivo države, ki vzbuja evropsko pozornost. Ogorčenje nad tem lenim razpoloženjem narašča posebno v gospod. krogih. Avstrija je danes v gospodarskem oziru tako ustrojena, da je navezana bolj, kot kdajkoli, po preji na svoje sosedo. »Der österreichische Volks-wirt«, glasilo gospod. svetnikov, ki v svoji zadnji izdaji dal duška tej apokaliptični nevolji. Ta revija je kulturno nesprotna krščanskim socialcem, zalo se mora vlti vedno malo vode v vino, katerega ponuja. Toda njena gospodarska izvajanja se nam zdijo za razumevanje razmer avstrijske republike potrebna, zato jih vam v izveških poskljam. »Vse se suče in vse se vrti okrog Avstrije, politični

bloki se gradijo, agrarne državne skupine se postavljajo, vse okrog Avstrije se vrti trgovinske pogajanja, vsaka država izdeluje načrte, kako bi odstranila nevarne posledice gospodarske krize, pri Društvu narodov se razpravlja o svetovnih političnih vprašanjih, samo v Avstriji je vse mirno, kakor da bi bilo vse mirno. Le tu in tam se pripeti, da nas obišče mimogrede samo kak evropski državnik, a še ta komaj zamahne s klobukom in gre naprej. Tako mi je komentiral politični sodrudič imenovan »revije one vrste, v katerih tako vehementno napada zaspacnost avstrijske politike v številkah od 10. januarja. Avstrija si je domnevala, da bo lahko gospodarski razvoj preprečila s tem, da bo stala na strani. Ob strani stojijo samo neumnosti in lenoba, se je izrazil svoje dni voditelj katoliškega centra.

V resnici se ustanavlja mirno naprej blok vzhodno evropskih agrarnih držav, ne da bi kdo povpraševal za mnenje Avstrije. Francija mu ponuja denarno pomoč, Berlin išče slikov s temi državami, Društvo narodov jih podpira. Razen tega pokreta je Avstrija prespala tudi formiranje severoevropske gospodarske skupine, ki je postalo dejstvo pred meseca decembra na konferenci v

Oslo. Tej carinski zvezi pripadajo tri skandinavske države, Holandska in Belgija. Brez sodelovanja Avstrije se je sestavila na severu še ena druga skupina držav med Letonijo, Estonijo, Litvo in Finsko, ki so znane napraviti carinski mir na znotraj, ter si medsebojno zagotoviti ugodnosti, katere ne priznajo nobeni drugi državi. Če bi bila Avstrija vse te pokrete pazljivo zasledovala, bi si bila lahko izvojevala zase velike ugodnosti. Povsed okrog Avstrije se države organizirajo, samo srednja Evropa, katere srce bi Avstrija imela biti, se ne game. Tako je Avstrija najprej radi zaljubljenosti v neki divji nacionalizem, potem pa radi nedelavnosti zamudila sijajne prilike, da se nasloni v gospodarskem oziru na enega ali na vse teh pokretov.

K temu moram pripomniti, da so avstrijski gospodarski krogi bolj, kakor pa politične stranke, bili naklonjeni misli na zvezo med Avstrijo, Nemčijo in Češkoslovaško (industrijske države), ki bi uredile skupno svoje trgovinske odnose z vzhodnimi agrarnimi državami. Bivši kancler dr. Schöber se je tej ideji iz zahtevnih političnih ozirav upiral. Če smemo sklepati iz zgoraj navedenih izjav, bodo gospodarski krogi sedaj zadosti močni, da polegajo za seboj tudi politike.

Filmi v avstrijski politiki

Stoodstoltni pacilizem avstrijskega notranjega ministra — Film Fridericus Pruski

Dunaj, 14. jan. d. Ing. Winkler, sedaj avstrijski notranji minister in kot tak odgovoren za preprovo sedaj je svetovno znanega mirovljubnega filma »Na zapadu nič novega«, ki je povzel iz istoimenskega romana pacifiističnega pisatelja Remarquea iz Berlina, se je na vseobče začudenje dunjske javnosti kršil za stopničnega pacifista. Ta hvaljevredna čednost ga pa prav čisto nič ni ovirala, da se je brez vsakega odpora udal prečepaškemu nasilstvu avstrijskih fašistov, kateri se ravno ne bahajo, da so pristaši pacifizma. Iz dobro poučenih virov se je zvedelo, da bodo heimverovski razgrajbi, ki so bili artileriji, brez vsake kazni izpušeni. V vseh političnih strankah se slišijo ostre kritike nad počitjem ozkostranskega notranjega ministra, ki je dovolil, da se je iz filmske predstave napravil politični škandal, ki bo avstrijskemu ugledu v inozemstvu tem bolj škodoval, ker je neizpodbiten dokaz, da prevladujejo tudi v Avstriji še vedno veličinski nacionalisti, kljub za nje klavernemu izidu zadnjih volitev.

K političnemu umoru v Bolgariji

Eden izmed morilcev izjavil, da je mislil, da gre za zabavo

Sofija, 14. jan. AA. Preiskava glede umora Mariovčeta in Budakova je odkrila, da sta morilca mihajlovišta Boris Boškov in Slavenko Georgijev. Policija je prišla Vladimirja Bakardžijeva, ki je izginil iz kabareta »Moulin Rouge« preji, ko je bil storjen umor in se potem kmalu spet vrnil. Dalje je prišla Stojana Kotoševa in pet deklic iz kabareta. Aretirani Kotošev pravi, da z žrtvama ni bil v nikakih zvezah. Ta dvojni umor je solijske kroge zelo vznemirila.

Sofija, 14. jan. AA. Pri preiskavi glede umora Mariovčeta in Budakova je policija tole dognala:

Morilci so vsega izstrelili 13 nabojev iz parabeluma in iz mauserja. Glavna priča za to je ruski begunec šofer Boris Stefanovič Marlečki. Po njegovi izjavi so dognana imena morilcev in njih identičnost.

Takoj po prihodu obeh žrtev v kabaret je prišel Kotošev k direktorju kabareta Simeonovu

in ga vprašal, ali nista v kabaretu Mariovčeta in Budakov. Takoj nato, ko je Simeonov to potrdil, sta Simeonov in Kotošev vzela takši št. 1095, čigar šofer je bil Rus Marlečki, in se odpeljala najprej v ulico Gordovsko po Borisa Boškova, nato pa v drugo ulico, kjer sta vzela k sebi Slavka Naceja. Na povratku so se ustavili blizu kabareta. Prvi je šel v kabaret Kotošev, za njim Simeonov. Kotošev je pokazal Mariovčeta morilec na ta način, da je stopil k Mariovčetu in ga pozdravil ter ga potrepil po ramenu. Takoj nato so počili strel.

Kotošev taji, da bi bil to storil, in pravi, da se ničesar ne spominja, češ da je bil pijan. Simeonov priznava vse, vendar pravi, da ni vedel, da gre za umor, temveč je mislil, da gre za druge tovariše, s katerimi bi se dalje zabaval.

Nančev je sorodnik tistega Nančeva, ki so ga ubili na dan prispetja kralja Borisa v Sofijo, ubil pa ga je Mariovčeta. Umorjeni Budakov je rojen v Dobrudži in zapušča ženo in otroke.

Angleži organizirajo velik vojaški let čez Afriko

Kairo, 14. jan. Tu se je organiziral let 15 vojaških aeroplanov, ki bodo poleteli iz Kaira v Capetown preko vsega afriškega kontinenta. Aeroplani bodo izvršili poizkus, kako bi se dale transportirati vojaške čete po raznih večjih mestih centralne Afrike. To bo prvi poizkus dislokacije vojaških čet s pomočjo aeroplanov. Ta velika eskadra bo poletela iz Kaira danes in boče dospeti v Capetown nekako do 7. februarja. Iz Capetowna nazaj v Kairo pa namerava eskadra prileteti sredi marca meseca.

Italijani menijo, da je Angležem dal po-

15 milj. prebiva'cev v ČSR

Praga, 14. jan. kk. Statistični urad je objavil danes začetni rezultat ljudskega štetja, po katerem šteje sedaj ČSR 14.723.234 prebivalcev, dočim jih je imela leta 1921 13.607.375. Na Češkem je bilo 7.103.206, na Moravskem in v Šleziji 3.562.957, na Slovaškem 3.329.717 in v Podkarpatski Rusiji 725.294 prebivalcev. Povprečni prirastek prebivalstva v zadnjih desetih letih znaša 8,2 odstotka. Prirastek prebivalstva na Češkem znaša samo 6,4 odstotka, na Moravskem 6,8, na Slovaškem 11,1, v Podkarpatski Rusiji pa 9,9 odstotka. Gostrast prebivalstva v Češkoslovaški znaša 105 prebivalcev na en kvadratni kilometer.

Poljska noče Iramazonov

Variava, 14. jan. AA. Poljska vlada je prepovedala zborovanje svobodnih zidarjev, ki bi se moralo vršiti približno leto v Varšavi. Ta ukrep je posledica političnih protestov raznih poljskih činteljev. Zborovanje bo zaradi tega meseca avgusta v Luxemburgu.

Nemci na Balkanu

Sofija, 14. jan. AA. Listi poročajo, da začne v kratkem v Sofiji izhajati dnevnik v nem. jni, ki bo seznanjal centralno Evropo z življenjem in dogodki na Bolgarskem.

Briand obura'e

Pariz, 14. jan. kk. Kakor poroča rimska »Tribuna«, ne bo Briand brzkone stavil nobenih novih predlogov glede evropske federacije, temveč bo prepuštil drugim državam, da formulirajo protipredloge. Verjetno je, da topot francosko mnenje, da naj najprej gospodarski dogovor pripravi političen dogovor, ne bo zadelo na poseben odpor. Italijansko stališče glede Briandovega evropskega načrta je, kakor znano, skeptično, smatra se pa, da ne bo imela nobenih tehničnih ugovorov proti gospodarskemu sporazumu, posebno, kar se tiče preskrbe Italije s sirovinami in njenih prodajnih trgov.

Trockij

Carigrad, 14. jan. AA. Nemški konzulat je odklonil potno potrdilo, ki ga je zaprosil Trockij za enkratno potovanje skozi Nemčijo v Norveško. Norveška je dovolila Trockemu 7 dnevno bivanje. Trockij je nameraval na Norveškem predavati o aktualnih političnih in socialnih vprašanjih.

Zakaj?

Madrid, 14. jan. AA. Španska narodna banka je poslala v London 4 milijone funtov Merlingov. Denar je položila pri angleški narodni banki kot jamstvo za posojilo, ki bo z njim stabilizirala pezetlo.

V duhu „azorožerana“

London, 14. jan. AA. V poročilu »Daily Mail« bo portugalska vlada v kratkem naročila več novih vojnih ladij v britskih, francoskih in italijanskih ladjedelnicah. Predvidena je gradnja 20 enot, med temi gradnja lahke križarke, matične ladje za letala in 4 podmornice.

Kaznjenci vzrok nezaposlenosti

Bruselj, 14. jan. AA. V belgijskih zaporih je sedaj 3697 kaznjencev, ki so zaposleni pri produktivnih delih. Posl. Melekman je naslovil na ministrstva pravde interpelacijo, ki v njej pravi, ali bi ne kazalo zaradi sedanje brezposelnosti obdržati proizvode teh kaznjencev v zalogi. Vprašanje bo predloženo odgovornim uradnikom v proučitev.

„Dox“ popravljen

Friedrichshafen, 14. jan. AA. Letalska tvornica »Dornier« je objavila, da so veleletalo »DOX«, ki se je nedavno tega pokvarilo v Lizboni, popolnoma popravili. Letalo namerava preleteti Atlantski ocean 20. januarja. Letelo bo v Južno Ameriko in nato preko Rio de Janeira in Havane v New York. V Evropo se bo vrnilo preko Bermud in Azorskega otoka.

1 milijon volivcev - nobenega poslance

Varšava, 14. jan. kk. V sodnem procesu proti voditeljem Belorusov so bili do sedaj obsodeni štirje beloruski poslanci vsak na osem let ječe, drugi obtoženci pa na krajše zapore in trdnjarsko ječo. V novem poljskem sejmu Belorusi sploh nimajo nobenega poslance več, dasi imajo nad 1 milijon volivcev.

Vulkan Merapi zopet bruha

Batavia, 14. jan. kk. Vulkan Merapi bruha zopet znova in so morale oblasti izprazniti več vasi. Vstajajo se druga za drugo silne detonacije, ki jih povzročajo deževnica, katera radi hudih nalivov teče v potokih in povzroča eksplozije, ko pride v dotik z žarečo lavo. Prebivalstvo, kolikor ga je še ostalo doma, je popolnoma obupano in tako prestrašeno, da se poroča o mnogih primerih blaznosti.

Arzenal o hiši kočijaža

Berlin, 14. jan. z. Policiji se je posrečilo, da je na stanovanju nekega kočijaža odkrila velike množine orožja in municije. Našla je 4000 pušk, dele strojnih pušk, ročnih granat in nabojev. Policija je mnenja, da gre za komunistična skladišča, ker je v skladišču dobila tudi mnogo komunističnih letakov.

Proti ženam, ki hadi'o

Boston, 14. jan. AA. Tu je bila ustanovljena liga proti ženam, ki kadijo. Agitacija po ulicah je prav živahna.

Razpis 90 sodniških mest

Belgrad, 14. jan. AA. Na podlagi čl. 23 zakona o sodniških rednih sodišč z dne 8. jan. 1929 in § 1 uredbe o natečajih za sodnike sreskih, okrožnih in trgovskih sodišč se razpisuje natečaj za 90 sodniških mest pri okr. sodiščih, ki se morajo po tem zakonu ustanoviti na področju apelacijskega sodišča v Skoplju (dodatek »Službenim novinam« z dne 10. dec. 1930, br. 284). Vsi oni, ki žele kompetirati na ta sodna mesta, morajo poslati svojo prošnjo ministrstvu za pravosodje in ji priložiti dokumente, ki so v ta namen predpisani. Prošnje je treba vložiti najdelj 15 dni po objavi v »Službenih novinah«. (Iz pisarne ministrstva za pravosodje.)

in za 150 orhivistov

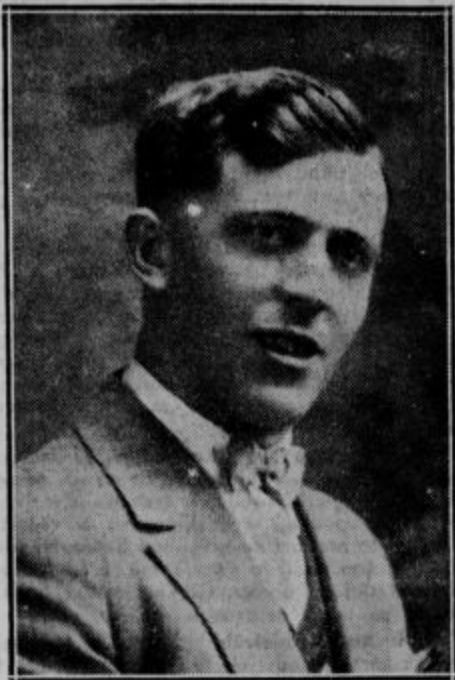
Belgrad, 14. jan. AA. Na podlagi čl. 23 zakona o sodniških rednih sodišč se razpisuje natečaj za 150 arhivskih uradnikov in pripravnikov za sodišča, ki se mesta zanje ustanove v zmislu zakona na področju apelacijskega sodišča v Belgradu in deloma na področju apelacijskega sodišča v Skoplju (dodatek »Službenih novin«, 10. dec. 1930, št. 284). Prošnje: ki morajo biti opremljene s predpisano takso 5 Din in s potrebnimi listinami, morajo biti predane najkasneje 15 dni po dnevu objavljenja v »Službenih novinah«. (Iz pisarne ministrstva za pravosodje.)

Uredba o lekarnarskih zbornicah

Belgrad, 14. jan. AA. Na podlagi § 25 zakona o lekarnah in prometu z zdravili in s soglasjem predsednika ministrskega sveta je predpisal minister za socialno politiko in narodno zdravje uredbo o lekarnarskih zbornicah. Na podlagi te uredbe se ustanovi lekarnarska zbornica s sedežem v Belgradu.

Dunajska vremenska napoved. Večina oblaka. Pričakovati je novega snega. Temperatura bo okoli ničle. Podnevi morda ponekod južno vreme.

V tvoj zemlji mirno spi...

da, januarja.

Slika nam predstavlja mladega, jedva 30letnega fanta Miho Lukaneč iz Most pri Komendi, ki je odšel pred dobrimi šestimi leti v Kanado, da si tam prisluži nekaj denarja in se nato vrne domov k materi in sestri. Sreča pa fantu ni bila mila. Pred kratkim se je v rudniku v Kanadi, kjer je delal, smrtno ponesrečil.

Vest o tragični smrti je bridko zadela njegovo mater ter sestro, ki sta s tem izgubili dobrega in ljubljenega brata in sina. Miha je bil tudi drugod med vaščani ter po okolici vsepovsod priljubljen zaradi lepega in spodobnega obnašanja.

Tako nam v tujini, kamor odhajajo po srečo in bodočnost, umirajo najljubši, drug za drugim...

Slovenski otroci - ameriškemu policistu

Tam, v Ameriki, kjer živi toliko naših ljudi, so razmere malo drugačne, kakor pri nas, promet in naglica sta večja, pa tudi hvaležnost cvete tam malo drugače, kakor pri nas. Naši ljudje, ki so se izselili tja, so nesli s seboj tudi dobre slovenske duše in njihovo srčno dobroto so podedovali tudi njihovi otroci, mali ameriški Slovenci in Slovenke. Slovenski otroci v velikem Clevelandu imajo srečo, da lahko obiskujejo veliko slovensko šolo sv. Vida na križišču dveh velikih clevelandskih cest St. Claire Ave. in Norwood Rd. To seveda ni prijetno za otroke, da je njihova šola na tako prometnem kraju, zakaj le pomislimo na nešteto vozil, ki dirkajo po ameriških cestah. Kaj lahko bi prišel ta ali oni otrok pod avto. Pa je sreča hotela, da so clevelandske oblasti postavile na to križišče zelo skrbnega policista, mr. Vincent Neumann mu je ime. Ta nad vse skrbno pazi na slovenske otroke, da ne bi kdo pri prehodu čez cesto padel pod kakšno avto. Otroci so ga zato vzljubili in ga vedno pozdravljajo, vsako jutro in opoldne, kadar gredo mimo njega. Mr. Neumann pa drži bambusovo palčko kvišku — v Clevelandu imajo policisti bambusove palice v rokah, mesto pendrekov — dokler ne pride zadnji slovenski otrok iz šole čez cesto, ne sme noben avto ali voz mimo. Otroci so se pa za božične praznike spomnili tega svojega policijskega varuha. Zmenili so se med seboj in zbrali nekaj denarja ter mu za Božič kupili krasno darilo. Mr. Vincent Neumann pa je ginjen odšel v uredništvo lista »Ameriške Domovine«, iz katerega posnemamo to reč, in prosil, naj priobliži iskreno zahvalo slovenskim otrokom za krasno darilo. Mr. Neumann je tudi obljubil, da bo odsedaj dalje še prav posebno pazil na slovenske otroke, da bodo varno hodili iz šole in v šolo, nazadnje pa jim je želel veselo Novo leto. Tako je prav mr. Neumann, le dobro pazi na naš naraščaj tam v daljni Ameriki!

Roparji v Voivodini

Subotica, 13. januarja.

Pred par dnevi so napadli trije cigani Joca, Stefan in Roza Dimović iz Zabalja samotno posestvo kmetu Jožetu Szalaja v okolici Temerina. Vodja ciganov Joca, ki je atletske postave, je posestniku grozil s sekuro. Nato so oplenili vso hišo in plen odpeljali z ravno tako ukradenim vozno vprego. Druga dva dne so jih ujeli orožniki na konjih v Gospodjincih in jih predali novosadskemu sodišču. Še istega dne jih je zaslišal preiskovalni sodnik.

Njihov voditelj Joca, ki je bil že večkrat kaznovan, je pripovedoval preiskovalnemu sodniku, da sta jih prisilila lakota in mraz, da so začeli ropati, ker niso vedeli, kako bi drugače prekrbneli svoji ciganski družini potrebnega živila in obleke. Pričeli so z majhnimi tatvinami, pri katerih se je posebno izkazal mladi Stefan, ki je bil posebno pripraven za tako prelo. Med njimi so bile majhne postavice. Pri teh pohodih so nabrali toliko plena, da so sklenili neke ukrasne stvari, da bi lahko prepeljali ukradeni roba iz kraja v kraj, kar je pač ciganska navada. Zato so se tudi spravili nad posestvo Szalaja, ker so vedeli, da ima konja in voz. Joca pravi tudi, da je sekuro rabil samo v silobramu, ko ga je z njo napadel posestnik. Orožništvo je ugotovilo, da tolpa ni štela več kot tri člane, kljub temu da je posestnik Szalai trdil, da jih je bilo več, kar pa najbrže ne bo držalo, ker je bil posestnik pač razburjen.

Pri Kelebiži so ponoči napadli posestnika Antona Vojniča na njegovem posestvu trije neznanici, ki so bili oboroženi s palicami in noži. Posestnika so težko ranili. Ker je klical na pomoč, so mu zavezali usta, nato pa prebrskali vso hišo, da bi našli kaj denarja. Dobili pa so samo par zlatih uhanov in 60 Din gotovine. Naslednjega jutra so šele našli domači, ki so se mudili v Subotici, vsega ocravljene in v nezvesti. Posestnik je policiji izjavil, da pozna dva teh možakarjev, ki sta bila pri njem dalje časa zaposlena pri kopanju vodnjaka, toda njihovih imen žal ne ve. Do sedaj jih še niso našli.

Ali ste že poravnali naročnino?

Sladka dolžnost dajanja

Krščanska karitas v Ameriki

Ljubljana, 14. jan.

Vprašanje Caritas v Ameriki je za nas posebej nekaj novega, saj si povečini predstavljamo pod Ameriko v prvi vrsti deželo zlatih rudnikov. Vendar nam je na tokovnem karitativnem predavanju p. Kazimir Zakrajšek diskretno odgrnil tudi to plat ameriškega življenja in začutili smo dih ljubezni, ki je potrebna povsod, kjer biva človek. Predavatelj je uvodoma raztolmačil, da je Amerika kos sveta zase, da je to dežela demokracije, kjer vlada svoboda vere, govora in društvenega življenja. Amerika ne pozna paternalizma, zato je možnost javnega in zasebnega udejstvovanja zelo velika. Razumljivo je zato, da je tudi Caritas zlasti tam, kjer cvete cerkveno življenje, zelo delavna. Karitativno se udejstvujejo države in občine, društva, verske sekte in katoliška cerkev.

Vzhodne države Amerike so naprednejše ko zapadne. Zidajo sirotišnice, bolnišnice in umobolnice. Občine imajo posebne karitativne urade, vendar dobivajo prispevke iz zasebnih nabirk (občinske skrinje). Dobrodelne organizacije se zanimajo za specialne socialne potrebe: delo za slepce, za pohabljenе otroke, v slučaju krutosti staršev do otrok itd. Velikega pomena so zelo razvite podporne jednote, ki skrbijo zlasti za slučaj bolezni. Zelo razvito je delo verskih sekt, ki jih je v Ameriki od 250 do 300. Njih delo je vsestransko. Društvo »Gedeon« ima ta cilj, da oskrbi vsak hotel z luteranskim sv. pismono itd. Najbogatejše je pa delo organizacije »Armada rešitve«.

Katoliška cerkev prednjači zlasti s svojim redovništvom in s cerkvenimi ustanovami. Ljudstvo vzdržuje vse to samo. Zato je obžudovanja poln napor in delo katoličanov v Ameriki, ki z vso pozitivno vrednostjo izvršujejo krščansko ljubezen. Obstojajo bolnišnice, v katerih se oskrbujejo reveži brez-

plačno. Frančiškane hodijo po zaporih, kakor tudi fantje Društva sv. Alojzija, da poučujejo in rešujejo propada ljudi, ki so zašli. »Kolumbovi vitezi« so začetkom vojne zbrali tekom enega tedna 25 milijonov dolarjev, da so mogli oskrbeti duhovnike za duhovno pomoč vojaštvu.

Organizirana Caritas se vrši po škofijah in župnijah. Vzorno so urejene sirotišnice, ki so male hišice za 30 sirot, ki jih vzgajata družinski oče in mati. Sestre oskrbujejo in nadzirajo. Vzorno pa se reprezentira župnija, ki je celota zase. Župnik ima točno kartoteko vseh družin, ki jih večkrat obiskuje. Amerika se namreč bori proti pauperizmu, to je poklicnemu beraštvu. Finanstrajo se vsa ta dela z nabirkami po cerkvah, ki se vršijo ob binkoštih in donesajo za posamezne škofije do 1 mil. dolarjev. Zanimivo je to, da s posebnimi avtomobili pobirajo pri družinah obnošeno obleko in razne predmete, ki gredo v prid revežem. Da je uspeh večji, se je ustanovila Karitativna zveza, to je centralni urad za vse dobrodelne organizacije. Velika pažnja se posveča tudi študiju in vzrokom revščine. Po vseh šolah v škofiji je tedensko karitativna ura, v kateri se mladina navaja na karitativno delo in zlasti sama vzgaja tako, da ne bo po lastni krivdi zapadla siromaštvu.

Predavatelj je s toplo besedo odkril ameriško srce in nam dal poguma za naše delo doma. Gosp. komtur Učak se je v vznešenih besedah zahvalil in poudarjal, da je tudi v katoliških Slovencih pri nas že ustanovljen centralni urad, to je naša Karitativna zveza, ki budi in kliče karitativne delavce in delavke, potrebno je, da pritegnejo tudi mladino in da zlasti pri verskem pouku na šolah mladino opozarjamo in vzgajamo v karitativnem duhu. — Prihodnje predavanje bo 27. januarja na praznik sv. Janeza Zlatoustega.

Kako slave muslimani vo ramazan

Na dvorišču Begove mošeje se muslimani umivajo.

Sarajevo, 12. januarja.

Ko opazimo tudi najmanjši odtonek mladega meseca, kar bo letos med 18. in 20. januarjem, se prične ramazan, mesec posta in molitve, toda tudi velikega veselja za muslimanski svet, ki še da nekaj na svojo vero. V teh dneh se mora pravi musliman dvigniti nad običajno svoje vsakdanje življenje. Ramazanski dnevi morajo biti dnevi dobrotnosti v vsakem pogledu, dnevi kesanja, skromnosti in »dove« — t. j. molitve, dnevi dobrih del.

V koranu so ramazanski dnevi označeni za najlepše in najvišjeenajše od vseh dni v letu. Po »hadisi šerifi« je dokazano, da se v ramazanskem šerifu za eden »sevabe« — dobro delo — piše deset »sevabov«, ki so enaki desetim »gjunahom«, kar pomeni, da se za vsako dobro delo odpusti deset grehov.

Kaj so to »hadisi šerifi«? To so knjige verske vsebine. Za koranom so prve in najvažnejše. Dočim so v koranu zapovedi, ki jih je dal Allah, so v »hadisi šerifi« one, ki jih je Mohamed zapustil svojim vernikom. Toliko še o ramazan, kakor ga zapoveduje razlaga muslimanske vere. Zvečer, ko se pokaže prvi krajec, zagrmijo topovi in takoj za njimi se oglasi tudi muezin z munare, ki javlja pravovernim, da se je začel post. On poje, ali, kakor pravijo muslimani, »okušice«: »Allahu ekber! Allahu ekber! Eškedu enle-illahe-illallah. Eškedu enne-Muhammeder-resul-ullah. Hajje allese-lah, hajje-allel-felah. Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe-illel-lah!«, kar pomeni v prostem prevodu: »Bog je največji! Bog je največji! Pričam in verujem, da je en Bog in da razen njega drugega ni. Pričam, da je Mohamed božji poslanec. Hitite k molitvi, hitite v veselje. Bog je največji. Bog je največji, drugega Boga ni!«

Naš Preradović je to v svojem »Muezinu« per poetičam licentiam prevedel še svobodneje:

»Allah višnji Bog je, moj svjedoči glas,
Da do njega Boga nema vrhu nas,
Glas Vam moj svjedoči, da najviši Bog
Muhamad ima za preroka svog.

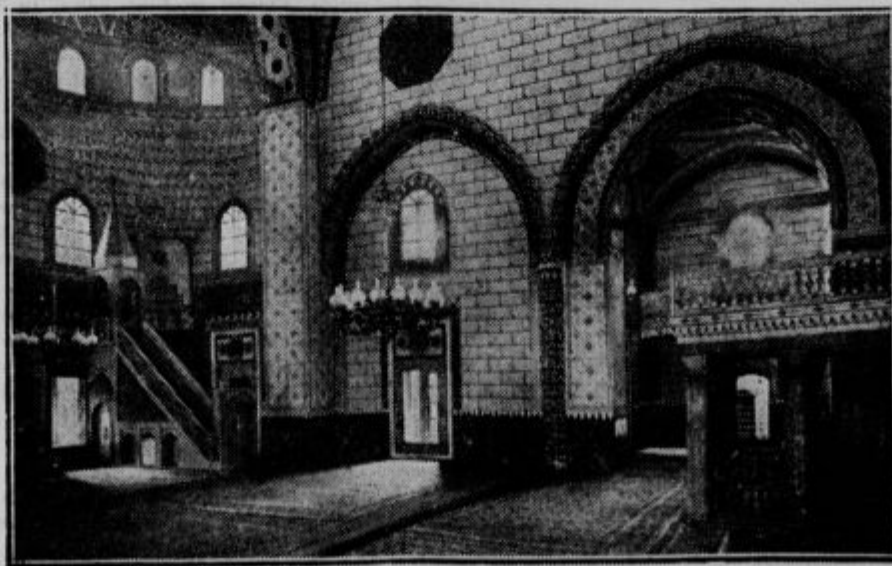
Hod'te na blagoslov, hodite na spas,
Allah višnji Bog je jedin vrhu nas.«

Tako »okušice« muezin na vseh pet »svakatoev«, to je v »sabah«, opoldne, »ikindijoc«, »akšame« in »jacijoc«. Ko sine zarja in glas muezinov vabi k jutranji molitvi, je to »sabah«. Opoldne se klanja polnevu. Dve uri pred solničnim zahodom gre spet v džamijo in klanja »ikindijoc«. Ko je solnce zašlo, klanja »akšame«, dve uri po zahodu solnca klanja »jacijoc«. Potem gre k počitku.

Muezin se najprej obrne proti vzhodu, proti Mekki in okuše, nato pa se obrne na desno, na vse štiri strani sveta in pri vsakem okretu ponovi isto »dovoc« — molitev. Med tem ko na munari poje, se razsvetli minaret in džamija se napolni s svetlobo. Tedaj ljudstvo hiti v džamijo k molitvi. Navadno v vseh muslimanskih hišah, trgovinah, hanih in kavarnah gore skoro vso noč sveče, ker je noč za nje dan. Če gremo v tem času po čaršiji, vidimo, kako vse plava v svetlobi. Povsod šum, vrvenje, razgovor. Iz kavarne se čuje sviranje in petje. A zjutraj? Vse je tiho, mrtvo. Vse spava v sladkem snu. Vse trgovine, kavarne — vse je zaprto. Nikjer ni žive duše. Šele okrog polneva prične čaršija zopet oživljati. To je redno z dneva v dan za časa vsega ramazana.

Ker ima ves koran 360 listov, se učijo hodže in softe vsak dan ramazana po 12 listov, da lahko tako v 30 dneh, namreč do bajrama, končajo ves koran. Najprej se nauči hodža, če je hafiz, po 12 listov na pamet. Ako hodža ni hafiz, tedaj se učti iz korana po 12 listov, za njim pa softe. To učenje ali čitanje korana traja eno do dve uri in se imenuje mukabella.

Ko spet zagrmijo top, se džamije in hiše razsvetle, trgovine ožive, v kavarnah se oglasi pesem, post se je končal. Tako traja 30 dni, dokler se spet ne pokaže na nebu prvi krajec. Ko ugledajo mesec v kateremkoli kraju, hite brzojavke, javljajoč radostno vest, da je post prenehal in prišel veliki ali ramazanski bajram, največji muslimanski praznik. Tako je sedaj v Sarajevu in po vsej Bosni.

Begova mošeja v Sarajevu od znotraj

KRESIVAL

sredstvo

proti kašlju
in hripavostiIzžrebane srečke loterije
Doma služkinj

Glavni dobitki:

Dobitek za 7000 Din št. 15.015; dva dobitka za 3000 Din št. 14.804, 3884; en dobitek za 2000 Din št. 15.637; dva dobitka po 1000 Din št. 1053, 3675; dva dobitka po 300 Din št. 5395, 14.631; dva dobitka po 200 Din št. 6870, 11.831; 15 dobitkov po 100 Din št. 163, 794, 1947, 2081, 2429, 2434, 3101, 3729, 6708, 11.564, 11.808, 13.950, 18.087, 18.256 in 19.005.

Dobitki po 50 Din:

Štev.: 174 215 291 483 508 528 604 718
921 944 964 971 1004 1118 1564 1771 1772
2033 2330 2453 2460 2522 2622 2676 2948
2996 3039 3148 3399 3600 3602 3771 3789
4388 4506 4625 4645 4676 4868 4908 4920
5362 5527 5700 5811 5821 5828 5941 5953
5998 6080 6538 6730 6775 6809 7027 7035
7094 7185 7391 7572 7681 7697 7908 7909
7910 8029 8033 8227 8267 8455 8472 8831
9077 9224 9348 9454 9465 9796 10.022 10.080
10.083 10.222 10.411 10.492 10.716 10.726
10.804 10.822 10.872 11.050 11.082 11.129
11.133 11.152 11.165 11.183 11.237 11.310
11.423 11.427 11.509 11.707 11.798 11.816
11.941 11.988 13.004 13.616 13.877 13.897
13.911 14.066 14.189 14.427 14.436 14.449
14.583 14.638 14.649 14.776 14.967 15.019
15.068 15.219 15.813 15.913 16.158 16.225
16.302 16.432 16.480 16.511 16.789 16.871
17.067 17.081 17.112 17.273 17.341 17.417
17.644 17.753 17.798 17.906 18.013 18.062
18.098 18.371 18.580 18.592 18.746 19.128 19.161
19.243 19.340 19.378 19.474 19.483 19.507

Dobitki se bodo delili od 19. januarja do 19. februarja, in sicer pri zadrugi Služkinjski dom, Semeniška ulica 2. Po 19. februarju dobitki zapadejo Domu. — Ob zaključku loterije izrekamo vsem odjemalcem kakor tudi razprodajalcem našo najiskrenejšo zahvalo. — Loterijski odbor.

Jugoslovani romajo
v Sveto deželo

Ljubljanska Prosvetna zveza je ob novem letu objavila program skupnih potovanj, ki jih bo v letošnjem letu priredila. V tem programu smo brali tudi o romanju Slovencev v Sveto deželo, ki se bo vršilo od 19. aprila do 11. maja, torej skupaj 23 dni. Izletniki bodo potovali v Palestino skozi Italijo, kjer se bodo v Genovi vkrcali na ladjo. Spotoma se ustavijo v Neaplju, da obiščejo Vezuv in Pompeje. Dalje si bodo izletniki ogledali tudi del Egipta, Kairo in piramide, nazaj grede pa še otok Krf. Skupna pot bo znašala 7000 km, stroški pa so preračunani od 8 do 10 tisoč dinarjev. Za potovanje v Sveto deželo po navedenem programu se je treba prijaviti pri Prosvetni zvezi do 19. februarja.

Zdaj smo pa zvedeli, da se tudi Hrvatje v Zagrebu pripravljajo letos na romanje v Sveto deželo. Izlet organizira društvo Sv. Jeronima pod pokroviteljstvom nadškofa dr. Bauerja. Za primerjavo naj navedemo tudi njih načrt potovanja, ki bo trajalo 21 dni, torej dva dni manj ko ljubljansko. Iz Zagreba bodo romarji odšli binkoštni torek, 26. majnika, torej dobrih 14 dni potem, ko se bodo slovenski izletniki že vrnili. Na ladjo se bodo Hrvatje vkrcali 27. majnika ob 4 zjutraj v Trstu. Po 5 dneh morske vožnje pristanejo 1. junija ob 5 zjutraj v Jafi ter se oddajo z avtomobili odpeljejo v Jeruzalem. Od tam bodo napravili z avtomobili izlete v Emavs in v Betlehem, kjer bodo v votlini Jezusovega rojstva odslužili sveto mašo. 5. junija si bodo z avtomobili ogledali obale Mrtvega morja, dalje Jordan, Jeriho, Betanijo, dolino Jozafat ter spotoma tudi grob Lazarjev. 6. junija odhajajo izletniki iz Jeruzalema v Nazaret, se spotoma ustavijo pri Jakobovem studencu, naslednji dan pa odslužijo sveto mašo v baziliki Marijinega oznanenja v Nazaretu. 8. junija se z avtomobili odpeljejo dalje še v Kano Galilejo, istega dne zvečer o polnoči pa se vkrcajo na ladjo v Korfu. Po šestih dneh vožnje po morju pristanejo 15. junija ob 1 popoldne v Trstu, zvečer pa so spet doma v Zagrebu.

Program zagrebškega potovanja je bogatejši in obsežnejši, ker se oziira le na Sveto deželo, dočim je ljubljansko potovanje pesterje in zanimivejše, ker vposteva tudi druge kraje, katere si bodo izletniki tako rekoč spotoma ogledali. Je pa zagrebško potovanje tudi znatno dražje, dasi traja dva dni manj ko ljubljansko. Vsi stroški za III. razred znašajo namreč 7900 Din, za II. razred 12.500 Din. Za to potovanje se je treba prijaviti do 1. apr. ter je treba že 1. februarja in 2. marca plačati vsakokrat po 2000 Din na račun.

Lov na divje prešiče

Kočevje, 13. jan.

Včeraj so v Vrbovcu pri Kočevju v lovskem revirju K. Loserja lovci napravili lov na divje prešiče, ki jih po kočevskih pragozdovih ni malo. Ali sreča jim ni bila posebno naklonjena. V tistem okolišču živi nad 20 divjih prešičev, toliko so jih našli. Bog ve, koliko jih je, ki jih niso prešeli.

Posrečilo se jim je ustreliti le enega, in sicer je padel iz puške G. Antona Sigmunada v Polomu št. 3. Ustreljena žival tehta blizu 8 kg.

Lov na divje prašiče nameravajo ponoviti, ali to pot se bo zbralo večje število lovcov. Bo tudi njihovo življenje bolj zavarovano. Ker gori omenjeno število divjih svinj je nevaren sovražnik. Lovcem želimo obilo uspeha!

Iz društvenega življenja

Akademski pevski zbor poziva vse svoje člane, da se udeležijo izrednega občnega zbora, ki se vrši v četrtek 15. t. m. ob 8 zvečer. Ker gre za ugotovitev članstva, je udeležba obvezna. Nujno zahtevajo člani se morajo do občnega zbora pisмено opravičiti. — Odbor.

Kaj pravite?

Skandal z gostovanjem dunajske operete v našem Narodnem gledališču bi moral zbuditi pri nas še mnogo večje odmeve in zgražanje, kakor ga je. Prav posebno pa pogrešamo izjave merodajnih. Tako se v tej aferi ni niti z najmanjšim poskusom oglasilo vodstvo opere. Vsi štirje ljubljanski dnevniki so protestirali složno v tem slučaju, vodstvo opere pa se ne zganja, kakor da bi ga esa zadeva prav nič ne brigala, kaj šele, da bi dala najmanjše zagotovilo, da se taki slučajni ne bodo več ponovili.

Ako vodstvo opere misli: »Vi se le razburjajte, mi delamo pa, kar sami hočemo!«, se brez dvoma moti. Tudi to vodstvo je odvisno od upravičenega in utemeljenega javnega mnenja in moglo bi poslušati v zadnjih letih že nekaj slučajev, ko je prišlo v slovenskem gledališču do važnih sprememb, ker jih je zahtevalo javno mnenje.

Sicer pa bo moralo sedanje vodstvo opere steti ali prej javnosti določiti in jasno odgovoriti, kdo odločuje o umetniškem nivoju opernega gledališča? Kdo določa o izbiri repertoarja, kdo ima glasno besedo pri angažmah, kdo vpliva na zasledbo opernih in opernih vlog, kdo nadzoruje usodo orkestra in baleta? Neizodoljivo, ki že dolgo (li med precejšnjim številom opernega članstva, pa tudi občinstva, zori čim dalje bolj in naj si vodstvo opere ne zatiska pred tem oči!

Kdor pa je vsega tega kriv, naj ve, da se nihče še ni nekočeno igral z usodo slovenskih kulturnih ustanov!

Koledar

Cetrtek, 15. januarja: Maver, opat; Habakuk, prerok; Pavel, puščavnik.

Novi grobovi

† Smrtina kosa v Radomljah. Dne 10. t. m. je umrla Marija Kralj roj. Cerar v starosti 87 let. Imela je pri taki visoki starosti še vse popolnoma zdrave zobe, kateri je niso nikoli boleli v življenju. Zanimivo je, da je umrla istega dne tudi njen pastorek Ivan Kralj pos. in mlinar v Radomljah v starosti 57 let. Naj v miru počivata!

Mala kronika

★ Predavanja o Caritas. Nadškof dr. Leopold Prečan v Orlomcu je odredil za leto 1930/31. predavanja o Caritas in socialni oskrbi za tretje in četrto leto na olomuškem bogoslovju, mesечно ena ura. Predavanja ima prof. p. Viljem Schlössinger O. Pr., in sicer za 3. letnik teoretično, za 4. letnik praktično. (Caritas št. 12/30.)

★ Katoliški katekizem je v novi izdaji izšel ter se dobi v založništvu škofijskega ordinariata ljubljanskega in v vseh knjigarnah.

★ Smuška tekma slalom. Slalom tekma je pri nas še malo znana smuška tekma. Od drugih tekem se razlikuje predvsem v tem, da zahteva dobro izvežbanost smučarja. Proga za slalom tekmo je izpeljana na kratki progi, višinska razlika ca. 150 m. Tekmovalci vozi med zastavicami v lokih, zavojih, navpično in poševno navzdol. Tekma ne zahteva prevelikega fizičnega napora, pač pa zahtevneje hitre vožnje ter največje prisotnosti duha. Prva tekma te vrste v državi, katero priredi TK »Skala« podr. Jesenice, bo v nedeljo, dne 18. t. m. na Crnem vrhu nad Jesenicami. Podrobnosti o prireditvi te tekme bodo objavljene med sportnimi poročili.

★ Lesna podjetja v Bosni ustavljajo delo. Iz Sarajeva poročajo, da je večje število gozdnih podjetij v Bosni ustavilo delo in da jih bo v kratkem še več. Podjetja izjavljajo, da teška kriza v lesni industriji pod danimi pogoji ne dopušča še nadaljnega obratovanja. Državna podjetja v Dobrlinu in Drvarju delajo dalje.

★ Tovarna Saturnus nam piše: Dovoljujemo si, naznaniti Vam resnični potek »Nesreče«, ki ste jo opisali v »Slov.« 11. t. m. iz tovarne »Saturnus«. Ključavničar Kamnikar Viktor je ob 4 popoldne padel (spodrsnilo mu je), ter se je pri tem udaril na koleno. Ker je imel precejšnje bolečine, ga je dal naš obratovodja prepeljati na rešilno postajo. Na rešilni postaji se ni moglo takoj dognati, če ima notranje poškodbe ter je moral Kamnikar

★ Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfin, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenih s svinčom »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

P. Severin Fabiani, Novo mesto:

Raba veznikov in - ter v slovenščini

Jezičkovna drobtina.

Veznika in - ter spadata med priredno-vezalne veznike, s katerimi vezemo po vsebini enake ali sorodne glavne stavke v vezalno (kopulativno) priredjo. Vendar se z veznikoma in - ter vežejo med seboj tudi zavisni ali podredni stavki ter posamezni členi tako odvisnih kakor glavnih stavkov.

A mnogi pisavec zamenjavajo ta dva veznika po mili volji, ne da bi mogli njiju poljubno rabo opravičiti ali utemeljiti s kakim trdnim pravilom. Pa saj takih utemeljenih in zanesljivih pravil menda sploh ne nudi nobena slov. slovnica in noben slov. slovnikiški spis. Pričujoča razprava bodi skromen poskus v tej stvari.

Da bo sestavek kolikor mogoče celoten, sem sprejel vanj tudi vse ono malo, kar ima o predmetu Breznikova slovnica (B. izd., 1924). Izmed vzgledov, ki jih navajam v ocvetljenje posameznih pravil, jih je mnogo vzele iz najnovejših slov. izdajev Sv. Pisma n. z. (1925), ker je v tem prevodu raba veznikov in - ter vobče brezhibna.

I. Veznik in - ter.

S tem veznikom vezemo:

1. posamezne besede, oz. stavčne člene (osebke, povedke, prilastke, dopolnila, prislovna določila); n. pr. »Jaz in Ota sva eno« (Jan 10, 30). — Solnce sveti in greje. — Kdo neki je zvesti in razumni

* Vseučil. prof. dr. Fr. Ramovš, ki je ta spis pregledal, je v njem podana pravila za rabo gori imenovanih veznikov vseskozi odobrila.

Pri zimskem sportu in ostrih dneh

NIVEA-CREME

in sicer preje nadgrniti, predno greste na oster zrak. Nivea Creme se uleže v kožo ne da bi zapustila kak blesk in jo naredi odporno vetru in slabemu vremenu. Nivea Creme zabrani, da koža ne razpoka in da ni hrpava. Nadgrnite si vsak večer predno greste spat obraz in roke temelito z Nivea Creme. Z veseljem boste mogli potem ugotoviti, kako mehka in prožna se občuti Vaša koža, ter kako zdravi in mladostni izgledate. Nadomestiti Nivea Creme ne morete, kajti druge kožne kreme ki bi vsebovala Eucerit, sploh ni.

Doze po 5, 10 in 22 Din; tube po 9 in 14 Din.

Dobavitelj v Jugoslaviji: Jugoslav. P. Beiersdorf & Co., d. s. o. j., Maribor, Gregorčičeva ulica 24.

ostati do nedelje na rešilni postaji. V nedeljo se je ugotovilo, da sploh nima notranjih poškodb ter so Kamnikarja takoj v nedeljo odpustili. V ponedeljek, dne 12. t. m. je Kamnikar zopet zjutraj nastopil delo in izvršuje svojo službo normalno.

★ Usodne posledice slabe šale. Banovinski uradnik Theiss v Somboru je praznoval svoje ženinovanje. Povabil je razne prijatelje in znance. Ostali so skupaj do jutranjih ur. Med zadnjimi so se odpejali na sanel prekaljevalec Holpert, privatni uradnik Kören, trgovec Sulyok in sodnijski uradnik Mlakovič. V Prince Jurija ulici je opazil Holpert svojega prijatelja, mesarja Weilerja pred njegovo mesnico. Izstopil je iz sani in z buteliko vina šel k njemu v trgovino. Tam sta pila. Med tem so poslali ostali trije mimoidoče šoferja Izakoviča po Holperta, češ da ga ne bodo več čakali. Holpert je vprašal Izakoviča, če je lačen. Ko je ta potrdil, mu je dal različno meso in klobase, ki ga je hotel Izakovič spraviti. Toda Holpert je potegnil revolver in zagrozil, da ga takoj ustrelji, če ne poje vsega sedaj. Da bi preprečil nesrečo, je stopil Weiler pred Holperta in mu hotel potisniti roko z revolverjem k tlom. Toda med tem je Holpert revolver že izprožil in krogla je zadela Weilerja v trebuh. Odpejali so ga takoj v bližnji sanatorij, kjer so izvršili operacijo. Vendar je malo upanja, da bi okrevaj, ker so čreva preluknjana na petih mestih, kar je povzročilo notranjo krvavitev. Holperta so zaprli, ni pa bil še zaslišan. Takoj po dejanju je policija zaslila Weilerja, ki pa je dejal, da gre samo za nesrečen slučaj.

★ V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine št. 3 od 13. januarja t. l. je objavljen »Pravilnik o pobiranju pristojbin za dela in proizvode v higienskih zavodih«, dalje »Dopolnitev uredbe o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe«, »Razglas glede dovoljenja uvoza jugoslovanske živine v Francijo«, »Nacrt kontroliranja, uporabe bencina, ki se dovoljuje za pogon motorjev brez plačil državne trošarine«, »Izpremembe in dopolnitve v pravilniku za državni izpit za učiteljsko službo na moških obrtnih in sorodnih šolah«, »Izpremembe in dopolnitve v pravilniku za državni izpit za učiteljsko službo na ženskih obrtnih šolah«, »Odločba o oprostitvi uvozne carine na kemikalije za koncentriranje rud s flotacije«, »Razglas o ukinjenju mostnine na banovinskem mostu čez Savo v Račeh pri Zidanem mostu«, »Razglas o ukinjenju mostnine na banov. mostu čez Savo v Krškem«, »Razglas o izpremembi občinskih mej med občinami Sv. Jeronim, Motnik in Trojane«, »Odredba glede cene kruha v nadrobni prodaji«, »Razglas glede višine občinskih trošarin v območju dravske banovine«, »Objava o pobiranju občinske trošarine v občini Kočevje, Zakot, Biš in Drstlja«, in »Objava o zasedanju banskega sveta dravske banovine.

★ Ubog mož, 62 let star, se je odločil, da na svoja stara leta v miru služi Bogu in da s svojim poznavanjem rastlin in prirode koristi ljudem. Nima pa stanovanja in ga sedaj gradi na nekem skalnatem zemljišču. Potreboval bi sedaj še nekaj sto dinarjev, da si to zemljišče razstrelji in uredi. Ali je med dobrimi ljudmi kdo, ki bi hotel moža umeti in mu z dobrim srcem kaj pomagati? Darove sprejema uredništvo »Slovenca«.

★ Neznana gospa je po gospodu inž. Borisu Hribarju darovala za revne otroke v »Dečjem in materinskem domu kraljice Marije« znesek 1000 dinarjev. Za velikodušni dar izrekam najtoplejšo zahvalo. — Dr. B. Dragaš s. r.

★ Kožni sejem bo dne 26. januarja v prostori veselejša. Kože vseh vrst divjačine sprejema »Divja koža«, Ljubljana, Veselejem Najboljša prilžnost za ugodno vnovčenje blaga.

★ Večer »Jadranske straže« se vrši v soboto, dne 17. jan. 1931 v vseh prostorih Društvenega doma v Ptuj. Na sporedu so razne zanimive točke. Opozarjamo posebno na dekoracije, ki jih oskrbi strokovnjaki. Dvorana bo izpremenjena v vojno ladjo, na kateri bo svirala priznana narodna železničarska godba »Drava« iz Maribora. — Posetite vsi to prvo večjo patrijotično prireditve!

★ Književne novosti. Teraš P. Mavricij: Pri studenih zdravja in moči, 24 Din. — Tabu, misijonska knjižnica: I. zvezek: V bajno deželo Cipau; II. zvezek: V deželo krvavih mlakov, 250 Din; III. zvezek: V deželo zlata in srebra, 2 Din; IV. zvezek: Z Magalhãesom okrog sveta, 2 Din; K. May: Iz Bagdada v Stambul, 2 zvezek, 14 Din; Križanovska: Kraljica Hatasu, egiptovski roman, 25 Din; Lagerlöf: Gösta Berling, roman, 60 Din, vezano 80 Din; Dr. I. Dornik: Brez oči, novele, 22 Din; R. Wagner: Gremlin v Korotan, zbirka koroskih spominov za mladino, vezano, 15 Din; Afanasjev: Ruske pravljice za mladino, 10 Din; Knaflič: Tri rože, 9 novel, 30 Din; Sedem mladih slovenskih pisateljev (Avenak, Grohar, Javornik, Kranjec, Kranj, Kresal, povesti, 24 Din, vezano 34 Din; Dr. J. Praznik: Zadruga temelj narodnega blagostanja (5. zvezek Prosvetne knjižnice) 1 Din. — Gospodarski koledar za leto 1931. 20 Din. — Zepni koledar za leto 1931. 12 Din. — Stenski koledar za leto 1931. 6 Din. — Koledar jugoslovanske kmetijske zveze za l. 1931. 15 Din. — Notes koledar za l. 1931. 10 Din. — Društinska pratika za l. 1931. 5 Din. Vse te knjige se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

★ Darujte Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Pod Tranč 2.

★ Prireditve Jadranske Straže v slovenskih narodnih nošah dne 24. januarja 1931 v unionski dvorani v Ljubljani.

HUMANIK

ČEVLJI

45 95-145-165-195-

PO

INVENTURI

ŽELIMO

TEMELJITO IZPRAZNITI

„PETOVIA“ Ljubljana, Dunajska cesta 1a.

Kranj

»Veronike Deseniške« šesta in obnem zadnja predstava pri znanih cenah bo v nedeljo dne 18. jan. 1931 ob 4 pop. v »Ljudskem domu«. Preteklo nedeljo je moralo oditi domov precej občinstva, ki ni dobilo več vstopnic. Obnem bo to tudi predstava za diake, katerim bo na razpolago dovolj stožič za sedenje in na galeriji. Igra je bila trd oreh in težka preizkušnja za igralce in tudi za publiko, ki je več ali manj s pravim umevanjem in z resnim zanimanjem sledila poteku igre.

Karel Čapkovsko dramo »RUR« bodo diaki kranjske gimnazije ponovili v Kranju v četrtek dne 15. jan. ob 9. zvečer v gledališki dvorani »Narodnega doma«. Dijaki so nam s svojo igro ugajali pri premieri v »Ljudskem domu«, pohvalili so jih tudi škofjelečani zato pričakuemo, da bodo v četrtek pri repriži znali podati drami tisti izraz, ki ga igra s svojo svojevrsno zanimivo vsebino zasluži.

Tržni odsek kranjske občine, ki mu je nadzornik trgovec g. Fr. Benjak, že izvaja edino pravilni sklep glede ureditve tržnega dne v ponedeljkih. Na podlagi tega sklepa so se vse stonice in kmetijske prodajalke s svojimi košarami preselile na nasprotno stran in sicer v meah od Kočbekove hiše navzdol do oboka. Glavna cestna linija bo v bodoče na ta način prosta.

Ob veliki udeležbi pogrebcev iz mesta in okolice so v ponedeljek 12. januarja ob pol 5 pop. pokopali go. Marijo Jakofčič iz Rožne ulice, ki je umrla v soboto dne 10. jan. pop. Pokopnica je skozi dolgo vrsto let vodila neke vrste ljudsko kuhinjo, kjer je že dolgo časa nastanjena »Dijaška kuhinja«, zadnje čase jo pa obiskujejo številni delavci in delavke. Marsikak dijak se bo s toplo hvaležnostjo spominjal onih časov, ko je v svojih gimnazijskih letih posejal prostore »Dijaške kuhinje«, kjer je z veseljem in poštovanostjo gosposinila Jakofčičeva mama.

Kdo bo delal kuluk. Mestno županstvo pozivlja vse delodajalce, ki plačujejo za svoje uslužbenke uslužbenški davek, da tako, prijavijo pri županstvu seznam vseh uslužbenecv za odmero davka za kuluk. Obnem naj pošlje izjavo, ali bodo kuluk opravili z delom, ali ga bodo odra tali v denarju. V poštev pridejo vsi možki in ženske od 18 do 55 let, ki bivajo v Kranju.

Kontrola sodov. Dne 20. in 21. jan. se vrši uradna kontrola sodov, in sicer v prostorih bivšega meroizkusnega urada v hiši g. Cofa v Rožni ulici. — Prizadeti naj si to dobro zapomnijo.

Ogled »Vulkanu«. Na dan 20. jan. ob pol 9 zjutraj je okrajno načelstvo razpisalo dopolnilni ogled glede prizidka na zemljišču tovarne »Vulkan«, ki se bo uporabljal deloma za vulkaniziranje, deloma za skladišče. Prizadeti imajo seda možnost, da pravočasno podojajo svoj »veto«, da ne bo potem »zvonjenja po toči«, in polno prahu po nepotrebnem, ko je stvar zamujena.

Plačujte vodarino. Stranke, ki so prejele plačilne naloge s položnico za poravnavo vodarine, se pozivljajo, da vodarino za l. 1930 čimprej poravnajo, da se zamorejo računski zakli učiti.

Obtežba mostov. Dovoljena maksimalna obtežba mostov na banovinski cesti Kranj-Jezersko znaša 3000 kg. Proti kršilec tem odredbe se bo postopalo po zakonu. Po teh mostovih ne sme istočasno voziti več ko en voz.

Kruh bo cenejši. Vsled stalnega padanja cen pšenice odreja okrajno načelstvo po nalogu banske uprave, da v pekovski in tovrstnih obratih cena belemu kruhu iz moke št. 0 ne sme biti višja ko Din 4.— za kg. črnemu ali rjenemu kruhu pa 3.50 za kg. Za bodočo dobo se po določa povprečni dnevni tečaj bele pšenične moke na zagrebški borzi.

Trbovlje

Prijatelji godbe. V nedeljo, 18. t. m. bo koncert »Delavske godbe« na pihala v dvorani Delavskega doma. Pričetek ob 20. Godba je složno priznana ter bo igrala krasne komade. Nikar ne zamudimo.

Društveno darilo. Dramatični odsek Kat. prosvet. društva vprizori v nedeljo, 18. t. m. velenimivo igro v petih dejanjih »Zakleti grad«. Godi se v Vipavski dolini koncem šestnajstega stoletja. Ko kuga mori po deželi. Vstopnina običajna. Začetek ob pol 4 popoldan. Kdo naj bi vendar sedel doma, ko pa jo igra tako lepa?

Novo mesto

Redni pouk na obrtno-nadaljevalni šoli v Novem mestu se prične v petek, dne 16. jan. (11. b razred risanje.) Isto velja tudi za nemščino kot neobvezen predmet (dekliski razred nemščina).

sti Japelj, Linhart, Vodnik, Kopitar in N. Ravnikar. — Dajajte in se vam bo dalo: dobro, polateno, potreseno in zerkano mero vam bodo dali v vaše naročje. (Lk 6, 38). — In giej! Zagrinjalo v templju se je pretrgalo na dvoje od vrha do tal, zemlja se je stresla, skale so se razpočile, grobovi so se odprli in mnogo teles svetnikov... je ostalo. (Mt 27, 51.—53.)

Opomnja 2. V živahnem govoru veznik in lahko popolnoma izpustimo (= brezveze, asyndeton) ali pa ga pred vsakim členom (oz. stavkom) ponovimo (= mnogoveze, polysyndeton); n. pr. (asyndeton): Iz človeškega srca prihajajo hudolne misli, prekrstova, neizostanje, uboj, tatvina, lakomnost, zlobnost, zločinstvo, razuzdanost, zavist, bogokletstvo, ohotost, nesposameti. (Mk 7, 21.—22.) — »Bolnike ozdravljajte, mrtve obujajte, gobave očistite, hude duhove izganjajte. (Mt 10, 8). — (Polysyndeton): Tam doli iznad Blegošca se je vzel oblak in se širil in razširil nad Ratitovec in Koprivnik in Mladi vrh in Stari vrh in še nad Jelovico in senca je logla na Dražgoše in doline pod njimi in v smrekovih in jelkovih gozdih je završalo... (Joža Lovrenčič.)

Opomnja 3. Znana je tudi raba veznika in v primerih, ko dejanje v sledečem stavku v hipu nastopi za dejanjem v sprednjem, navadno kot točen učinek katkega ukaza ali povelja; n. pr.: Boz je rekel: »Bodi svetloba!« In bila je svetloba. — »Hočem, bodi očiščen!« In bil je očiščen od gób. (Mt 8, 3). — ... imam vojske pod seboj, in rečem tomu: »Jdi!« in gre; in onemu: »Pridi!« in pride; in svojemu služabniku: »Stori to!« in stori. (Mt 8, 9. 10.)

To bi bilo v glavnem menda vse, kar se dá povedati o rabi veznika in. Nekaj pa se bo našlo o tem še v sledeči točki II.

Dalje prihodnjt.

služabnik, ki ga je gospod postavil nad svojo družino...? (Lk 21, 45). — Slava Očetu in Sinu in sv. Duhu! — Kratko in malo; uročj ostaneš doma! — Odpri not in dan so groba vrata. (Preš). — Bolj in bolj, huje in huje (immer ärger), krog in krog; prosim in prosim (ich bitte inständig), pa me nebe uslišati. (Plet.)

2. cele stavke. Tu je pomniti dvoje:

a) če treba dva ali več prostih, bodisi glavnih ali istovrstnih zavisnih stavkov združiti v celoto, t. j. v priredno-, oz. podredno-zložen stavok, se more to zgoditi le po vezniku in, ker pri taki združitvi vsak stavok obdrži svoj osebek in povedek in so posamezni stavki zloženega stavka med seboj v istem razmerju kakor členi prostega stavka. Podredni vezniki zavisnikov (da, če, ko, ker, kadar, dokler, dasi, čeprav itd.) se pri vezanju takih stavkov za veznikom in lahko opuščajjo. N. pr.:

»Jaz sem prava vinska trta in moj Oče je vinogradnik.« (Jan 15, 1.) — Preiskava... je baje prav čedne reči spraviła na dan in bo vsel nje marsikoga hudo in dolgo glava bolela. (Ali podredni; Pravijo, da je preiskava... spraviła na dan in [da] bo... glava bolela.) — Pri zadnji večerji je Jezus tolažil apostole z obljubo: ...spet vas bom videl in vesolilo se bo vaše srce in vašega veselja vam nihče ne bo vzel. (Podredno: Pri zadnji večerji je Jezus tolažil apostole z obljubo, da... jih bo spet videl in [da] se bo vesolilo njih srce in [da] jim njihovega veselja nihče ne bo vzel.) — Napravite si... zaklad v nebesih, ki ne polde in [ki] se mu tat ne približa in ga molj ne razje. (Lk 12, 33).¹

¹ Po tem pravilu so zveze zavisnikov »ter da...«, »ter dasi...«, »ter kakor...« itd., ki jih tako radi rabijo razni pisci, popolnoma pogrešene.

b) tudi se rabi veznik in pri skreñih (glavnih in zavisnih) stavkih istega osebka (ali istih osebkov), pa dveh glagolnih povedkov, ki ali nista v tesni zvezi med seboj ali pa se sicer tesno vežeta, vendar ne tako, da bi ju morali vezati z veznikom »ter« (pogl. spodaj II, 2. a) b) c); če imata pri sebi pomožnik, se le-ta pri tesni zvezi za veznikom in izpušča, pri netesni pa ne; n. pr.: Jezus je rekel učencem: »Pustite otročje in ne branite jim k meni priti, zakaj takih je nebeško kraljestvo.« (Povedna glagola-velelnika »pusit« in »ne branite« nista v tesni zvezi med seboj, kajti prvi je trdilen, drugi pa nikalen, in v indikativu bi rekli: Učenci so otročje pustili in jim niso branili [ne; in jim ne branili]. Položil je roke nanje in potem je šel [ne; in potem šel] ododod. (Mt 19, 14.—15.) — Neki človek je šel iz Jeruzalema v Jeriho in je padel [ne; in padel] med razbojnike; ti so ga oplenili in mu zadali ran [ne; in so mu zadali rane, ker se ta povedni glagol tesno veže s sprednjim »so ga oplenili«, medtem ko glagolna povedka »je šel« in »je padele nista v tesni zvezi med seboj. — Ko je [Jezus] še govoril množicam, glej, so stali zunaj njegova mati in njegovi bratje (t. j. bližnji sorodniki) in so želeli [ne; in želeli] z njim govoriti. (Mt 12, 46).²

Opomnja 1. Če združimo reči istovrstnih stavčnih členov ali stavkov, postavimo veznik in navadno samo pred poslednji člen, oz. stavok; n. pr. Vplivni slov. pisatelji 17. in 18. stoletja so bili zla-

² Čisto napačno je torej vezati pomožnik z veznikom ter (nam. in); n. pr.: ...ter sem ga izpuštil, ...ter je pristopil, ...ter sva šla, ...ter smo se odpejali, ...ter so nesposobni za..., ter bosta sojena po š..., ...ter bi utegnli misliti, da..., itd.

Ljubljana

Grafično delavstvo je hvaležno

Dograditev grafičnega doma in likof za gradbene delavce

Ljubljana, 14. januarja

Lepo in pametno so izbrali slovenski grafični delavci zemljišče za svoj dom — uredničenje 50 letnih njihovih sanj. Na križišču dveh širokih in najbolj frekventiranih cest, Masarykove in Miklošičeve je ob pričetku meseca septembra zapela prva lopata svojo pesem za njihov dom, danes pa je že zaplapolal na novi, sicer še nedodelani, vendar pa že do vrha strehe dograjeni stavbi doma grafičnih delavcev mlaj, okrašen z zastavicami: znamenje, da je »Grafični dom« pod streho.

Grafično delavstvo, zavedajoč se pomembnosti tega trenutka, se je ob tej priliki spomnilo seveda tudi na ono delavstvo, ki mu je dogradilo njegov dom. Zato je organizacija grafičnega delavstva priredila nocoj ob 5 likof za gradbeno delavstvo.

Zidarje in druge delavce na novi stavbi je primerno nagovoril v imenu grafičnih delavcev g. Drago Kosem. Izrazil jim je hvaležnost za marljivo delo in poudaril, da bo novi dom tako v ponos grafičnih delavcev, katerih last bo, pa tudi ponos stavbiniških delavcev, ki so ta dom gradili. G. Kosem je izrazil tudi zahvalo Ljubljanski gradbeni družbi, ki je ta dom gradila in obema ing. Mušičema, ki sta stavbo nadzorovala. Nato je blaginjak gradbenega odbora grafičnih delavcev g. Metod Golmajer razdelil med stavbinske delavce kuverte z denarjem. — Obdarovanih je bilo 45 delavcev z zneskom od 30 do 90 Din, vajenci pa z zneskom po 40 Din.

Pred gradbeno sezono v Ljubljani

Ljubljana, 14. januarja.

Tolikokrat že napovedovana in obljubljena javna dela se bodo letos končno le pričela — če ne pride vmes zopet kakšna zapreka. Licitacija za regulacijo Ljubljane se je izvršila še v drugič in upajmo vsaj, da tokrat ne bo vzroka za novo razveljavljenje. Kakor pa slišimo, je neka belgrajska tvrdka, ki je zamudila zadnji rok za licitacijo, pričela nekaj vrtati in protestirati proti drugi licitaciji, tako da moremo Ljubljancem skoro dočakati vest o novem razveljavljenju licitacije in o tretji licitaciji gradbenih del pri regulaciji Ljubljane.

Drugače se vrše prihodnji teden na mestnem gradbenem uradu štiri licitacije. Iz kaldrinjskega fonda se bodo namreč letos pričele tlakovati Vilharjeva, Smartliska, del Masarykove in del Resljeve, Gosposvetska, Celovška in Bleiweisova cesta. Te ceste bodo tlakovane ali z asfaltno ali pa s kamnitim tlakom. Dne 20. t. m. se vrši licitacija za dobavo tlakovalnega materiala, dne 24. t. m. licitacija za zemeljska dela in polaganje drobnega tlaka, dne 22. t. m. licitacija za asfaltna dela in dne 23. t. m. ponovna licitacija za gradbo carinskih objektov. Tudi za carinarnico je bila, kakor smo že poročali, prva licitacija razveljavljena. Kakšna usoda pa čaka te štiri licitacije, še ni mogoče reči, vsekakor pa Ljubljana ni kaj rada ne gleda večnega odlaganja nujnih javnih del, katerih izvršitev ovirajo ravno ponesrečene licitacije. Taka odlaganja delajo med ljudmi slabo kri in upravičeno nevoljo!

Kaj bo danes?

Drama: Princezna in pastirček. Izven.
Opera: Werther. Red D.
Nočno službo imata lekarni: mr. Trnkoczy, led., Mestni trg 5, in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

○ Pisatelj Fran S. Finžgar o slovenskem kmetu. Slavistični klub DSFF v Ljubljani priredi v nedeljo 18. t. m. ob pol 11 dopoldne svoje drugo predavanje v dvorani Filharmonične družbe (kino Matica). Predaval bo tokrat gospod pisatelj Fran S. Finžgar »O slovenskem kmetu«. Vstopnine ni.

○ Cestna dela v Ljubljani. Zaradi neugodnega vremena počivajo v Ljubljani skoraj vsa cestna dela. Le Suvoborsko ulico, ki vodi od Vodovodne ceste do mestne kolonije v gramoznici naprej, so delavci sedaj posuli z gramozom in makadamizirali. Več gramozja je dala mestna občina tudi nasuti na Vrtači, kjer je v zadnjem času vzraslo več novih vil.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Četrtek, 15. jan.: PRINCESKA IN PASTIRČEK. Izven.
Petek, 16. jan.: Zaprto.

OPERA

Začetek ob 20.

Četrtek, 15. jan.: WERTHER. Red D.
Petek, 16. jan.: Zaprto.

Vevče pri Ljubljani

70 let je dopolnil gosp. Leopold Jazbar, uradnik v večji papirnici. Rojen Ljubljancem, je prišel pred 39. leti v Vevče. Jubilar je bil Foersterjev učenec ter kapelnik tedanje delavske godbe v Ljubljani. Tudi orgel je v tedanjih časih po ljubljanskih cerkvah. V Vevču se je pred 80. leti udeleževal kot pevovodja. Pri uradništvu in delavstvu je zelo priljubljen radi odkritega in mirnega značaja. Še na mnoga leta!

Ježica

Ustanovitev krajevnega odbora Rdečega križa. Že daljši čas smo se pripravljali, da ustanovimo krajevni odbor Rdečega križa tudi na Ježici. Sedaj se je naša želja tudi izpolnila. Prihodnjo nedeljo 18. januarja 1931 ob 3 popoldne se bo vršil ustanovni občni zbor v prostorih društvenega doma na Ježici. Na občnem zboru bo predaval in pojasnil namen Rdečega križa zastopnik občinskega Rdečega križa iz Ljubljane. Vabijo se vsi občani, da se tega predavanja udeležijo v občnem številu.

V soboto 10. januarja 1931 je umrl tukajšnji posestnik Valentin Jakopič, žel. uslužbenec z Ježice 59. Zapuščala dvojce sirot, žena pa je umrla pred več leti. Bil je skrben oče. Svetila mu večna luč!

Maribor

Zbor planincev

V torek zvečer so imeli mariborski planinci, vključeni v mariborski podružnici SPD, redni letni občni zbor v restavraciji v Narodnem domu. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik dr. Senjor. Uvodoma je pozdravil vse navzoče, posebno pa predsednika zveze turističnih klubov dr. Tominka iz Ljubljane, ter zastopnike sorodnih organizacij. Nato je v splošnem podal pregled društvene delovanja v pretekli poslovni dobi ter naglašal, da je glavna zasluga SPD, da se bo gradila Pohorska cesta. Iz poročila tajnika g. Gnjčka je bilo razvidno, da šteje podružnica 1350 članov, t. j. za 518 manj kakor v letu 1929. Glavni vzrok nazadovanja je ukinitev polovične vožnje, ki pa pride zopet v veljavo. Tudi so se doleteli enotne cene za vse postojanke na Pohorju. Blaginjsko poročilo je podal dr. Šauderl. Denarni promet je znašal v letu 1930 1.373.009,74 Din. Čisto premoženje podružnice znaša 193.381,90 Din. Zanimivo je bilo poročilo gospodarja mariborske gove Pagona. Pri Mariborski koči je v smislu njegovega poročila bilo v preteklem letu 5424 obiskovalcev, 1243 več kakor leta 1929. Bruto dohodki so znašali preko 30.000 Din. Koča je bila tudi modernizirana, o čemer smo svoj čas že poročali. Letos se bo tudi napeljal telefon in električna luč. Na Klopem vrhu je bilo 2674 obiskovalcev (175 več kakor l. 1929). Čisti dohodek znaša 22.132 Din. Postojanko na Sv. Pankracu je obiskalo 689 oseb. Nadalje so še poročali Gajšek za zimskosportni odsek, Škofič za markacijski odsek, dr. Jehart za Aljažev klub, za Mejo Kovčič, za zadrugo Ribniška koča pa inž. Šlajmer. Koča bo stala preko 700.000 Din. Do danes je investiranih 182.000 Din. Otvorjena bo najbrže jeseni. — Po završenih slučajnostih je predsednik zaključil občni zbor, ki je trajal tri in pol ure.

○ Ali res ni nemško nevarnost? se sprašujejo Čehi, ko je industrija v Češkoslovaški v zadnjem času zaposlila 340 inženjerjev iz Nemčije kljub vsej brezposelnosti izvrstnih čeških duševnih in ročnih delavcev. Je nemška nevarnost, odgovarjajo Poljaki, ko gledajo, kako meče Nemčija stotilijone za ponemčevanje poljskega koridorja v poljske narodne manjšine v Prusiji. O nemški nevarnosti govore Lužički Srbi, ki se bore za obstanek, četudi 120.000 njihovih ljudi ne more ogroziti v nobenem oziru mogočnega nemškega naroda. Ali res moramo tudi v svoji narodni državi krvaveti na narodnem telesu na severni meji? govore tisti, ki vedo, kako mnogo sinov in hčera slovenskih staršev se pri nemško mislečih in nemških službodajalcih potuje in kako nemška protestantska društva love Slovence. Nočemo tujege, ali svoje hočemo hraniti. Kako, uas najbolje uči zgodovina našega narodnega gibanja. Zato pridejo narodno zavedni Mariborčani v petek ob 8 zvečer v Zadrugo gospodarske banke k predavanju preizkušenega narodnega borca prof. Vesenjaka. Člana VZS.

○ Smrtina kosa. V splošni bolnišnici je umrl v starosti 76 let vpočepeni strojevodja Franc Trobec. Pogreb bo danes ob 16 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču.

○ Mariborski pravoslavni so v torek zvečer obhajali Silvestrovo v vseh prostorih pri Orlu. O polnoči je imel prota Trbojevič zelo učinkovit ter vzvišen govor ob slovesu starega leta.

○ Večerašnji trg. Kmetje so pripeljali štiri vozove krompirja. Sicer je bilo blaga bolj malo, razen čebule, ki je pa navzlic bagatelno nizki ceni niso mogli prodati.

○ SK Moraton. Na dnevnem redu občnega zbora, ki bo v torek 20. t. m. pri Orlu, so sledeče točke: poročilo predsednika pripravišalnega odbora, odobritev pravil, volitve, samostojni predlogi članov in slučajnosti.

Celje

Ime Rihard Jakopič pozna danes pač že vsak Slovenec. Njegov odnos do umetnosti je tako svojski in globok, da predstavlja Jakopič tako po svojih delih kot po svojih vplivih eno najmočnejših slovenskih umetniških osebnosti sploh. Pa on ni le umetnik. Kadar je spregovoril javnosti, je njegova beseda vedno bila tudi odjek psihiško presunjene duše. Tembolj interesantno bo, čuti njegovo živo besedo o sebi in svojih tovariših. Zato toplo priporočamo vsakomur, da posesti prihodnji prosvetni večer dne 19. januarja t. l. v Ljudskem domu, ko bo govoril Rihard Jakopič sam. Prireditelji bodo poskrbeli, da dobi večer tudi lep glasbeni okvir. Vstopnice za ta večer si nabavite po možnosti v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi.

○ V celjski bolnišnici so umrli: Dne 13. januarja Bogdana Skobin, 7letna učiteljica hčerka iz okolice Mozirja; večeraj 14. januarja t. l. pa sta izdihnila 54letni Anton Magdič, uradnik pri celjskem vojnem okrožju, ter 72letni Ignacij Vltavsky, zasebnik iz Gaberja. Rajni Vltavsky je oče okoliškega občinskega tajnika in znanega uradnika celjske Cinkarne. Vsem prizadetim naše sožalje, rajnim pa naj sveti večna luč!

○ Prihod gosp. bana Marušiča. Danes ob 10.55 dopoldne prispe v Celje na svojem službenem potovanju s savinjskim vlakom ban Dravske banovine g. dr. Marušič. Na kolodvoru ga sprejmejo predstavniki oblasti, nakar se poda gosp. ban na okrajno glavarstvo, kjer bo dopoldne sprejemal uradništvo, popoldne pa privatnike in odposlanstva.

Konjice

Spet slovo. Te dni se je poslovila od Konjic — trdno upamo, da samo začasno, dokler ne pride pravična razsodba iz Belgrade — dosedanja, vsega priznava vredna upravitelica d. kliske šole ga. Leopoldina Rott. Ošla je za navadno učiteljico na svoje novo službeno mesto v Višanje. O njeni zagonetni premostitvi, ki ni v skladu s sedaj veljavnimi šolskimi zakoni, smo že oširno poročali in tudi omenili, da je ga. upravitelica vložila prošnjo za disciplinsko postopanje, ki naj pojasni njeno premostitev. Ker še dosedaj ni dobila od ministerstva prosvete nobene odgovora, mora seveda do nadaljnjega nastopiti svoje novo službeno mesto. Za svojo bolno teto in sestro je s težavo priskrbela stanovanje v Konjicah, dočim bo sama stanovala v Višnju. Njena sestra gđ. Ela, ki je bila tudi na tak način prestavljena, je vzele s seboj na novo mesto nuno mater. Tako je sedaj vsa družina, ki je vezavna na medsebojno pomoč, popolnoma razkosana in sicer popolnoma po nedolžnem brez vsake namane krivde. Prepričani smo, da si bo ga. upravitelica na svojem novem mestu prav kmalu pridobila simpatije ondotnega prebivalstva, ki bo v nji spoznalo in imelo vzorno katoliško učiteljico. Konjicani pa izrekamo blagi ge. upravitelici za neno vzgojno delo na prejšnjem mestu in izrekamo obenem težko prizadeti Rottovi družini svoje iskreno sočutje.

Dom revežev

Težko, toda hvalevredno nalogo si je uadela mariborska Krščanska ženska zveza: postaviti revežem lep dom, v katerem bodo imeli svoje začasne domače. Zveza je namreč v starke ter obubožane družine, pa tudi po nelastni krivdi obubožani poedinci. Poleg stanovanja bi najpotrebne si imeli v Domu revežev tudi hrano na razpolago. Vzvišena misel te velikopotezne akcije je mogla pognati samo iz globoko krščanskega pojmovanja ljubezni do bližnjika. V svrhu uresničenja tega načrta priredi Krščanska zveza dne 3. maja tombolo na Trgu svobode. Mariborska društva se naprošajo, da iz razloga človekoljubnega namena, ki ga zasleduje omenjeno društvo, morebitne svoje prireditve za ta dan opuste. Mariborčani pa bodo prav gotovo s simpatijami in vsestransko podporno podpirali vzvišena stremjenja mariborske krščanske ženske zveze.

○ 48 sv. maš je bilo preteklo leto darovanih na raznih pohorskih postojankah, ki so jih oskrbovali Aljaževski klubi v Mariboru.

○ Puščala kri za par litrov vina. 38letna Rozalija Koprivec iz Gornjega Lakoša je koncem marca 1930 prišla skupaj z Jožom Horvatom iz Dolevskih vori, ki ji je potožil, da boleha na obeh. Rozalija Koprivec pa se mu je ponudila, da ga bo zdravila s puščantem krvi. Na priebitu desne roke mu je spustila za dva litra krvi. Horvat je čutil v roki vedno hušje bolečine, dokler ga niso nazadnje morali prepeljati v bolnišnico v Čakovce. Izvedenci so bili podali misljenje, da je na brže nastopilo zastrupljenje krvi, ker je bil anarar, ki se ga je bila poslužila Koprivčeva, neosnuzhen. Koprivčeva, ki se je začovarjala večeraj pred malim senatom, priznava dejanje. Zatrjuje pa, da ni prejela nobene nagrade, ampak da je Horvat nlečel samo za nekaj litrov vina, ki sta ga potem skupaj pila. Razorava je bila vložena radi zaslišanja novih orič in izvedenec.

○ Komen možu v oko, da te oslenal. Pred senatom trojice se je začovarjala večeraj 35letna posestnica Terezija Novak iz Mole, ker je svojemu možu vrela kamen v desno oko, da je na ntem izbežil vid. Obtoženica pravi, da je dne 5. junija 1930 prišlo med obema zakoncema Francetom in Mario Novak do prepira, in sicer radi tega, ker je hotel mož vpreči dveletno žrebico, o čemer pa ni hotela negotova žena Terezija ničesar vedeti. V teku prepira je v smislu ženinih izgovorov zgrabil mož za stol ter ga ponaval proti ženi, ki mu je vrnila s piskrom, nato pa zbežala na dvorišče, kamor ji je sledil mož z motiko, ki jo je soslutil po ženi in nogi, na kar je planil na voz. Med tem pa je žena že imela kamen v rokah, ki ga je zaluzala proti možu ter ga zadela v desno oko, kar je imelo za posledico, da je mož na česu izgubil vid. Obtoženica je bila obsojena na en mesec zapor. Pozoigjo na tri leta.

○ Umor v Kemiškem jarku. Včeraj se je vršila obdukcija trupla umrle Ane Kširjeve. Pri komisiji so bili dr. pravnik Sever, nekisovalni sodnik Kramer, prosekter mariborske bolnišnice dr. Hribar. Na pljču so se poznali trije streli. Od teh sta ena dva le onarila brez žrde. Tretji na le bil odred od zadaj v hrbet. Šel je skozi pljuča in sree, ter obličil v rebernem tkivu. Poškodba je bila absolutno smrtina in je bila vsaka zdravniška pomoč zaman.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 15. januarja: ob 20. uri DUH ZEMLJE. Ab. B.

Petek, 16. januarja. Zaprto.

Sobota, 17. januarja ob 20: ODGODENA NOC. Premijera.

Slovenska Bistrica

Ziviljenje in umiranje. Lani se je rodilo in je bilo krščenih v mestni župnijski cerkvi 100 otrok, 47 moškega in 53 ženskega spola (1 mrtvorjen). Poročenih je bilo 23 parov. Umrlo je lani 61 oseb, in sicer 30 moških in 31 žensk. Iz gornjih števil je razvidno, da slovenjebistriški rod še ne bo tako hitro izumrl. Omenjati moramo, da živi v naši sredini ženica, ki nosi še čila in zdrava 102 križa na hrbtu. Kljub svoji visoki starosti čita »Slovenca« in šiva brez očal. Slovenska Bistrica šteje 2000 prebivalcev. Morda bo koga zanimalo, koliko smo Bistričani v preteklem letu pojedli, zapili in pokadili. Pojedli smo 41 vagonov moke, 18 bikov, 172 volov, 477 krav, 431 telet, 717 prašičev in 54 ovac. Spili smo 82.000 l vina, 53.000 l piva, 16.319 l špirituozne tekočine (žganje, rum, liker) in 8.327 l sadjeva, kar predstavlja vrednost 2.659.000 dinarjev. Na osebo pride torej 75 l alkohola. Naj se javnost, pa tudi domačini, ne čudijo tako visoki zapiti številki, vzrok bo iskat v tem, da imamo malo studencev, in da je instalac ja mestnega vodovoda nujna potreba. Tobaka smo pokadili v vrednosti nad tričetrst milijona dinarjev. Pripomniti moramo, da so nam pri vsem pomagali tujci in domačini.

Št. Jernej na Dolenjskem

Poštni avto, ki vozi iz Novega mesta v Brežice, je proti koncu decembra meseca prevozil svojih 90.000 km. Če bi vozil vedno samo po enega potnika, bi znašal dohodek — seveda brez režijskih stroškov — 90.000 Din. Je pa v avtu prostora za 14 ljudi in dostikrat se zgodi, da ni prostora za vse potnike, zlasti ob semanjih dnevih in ob dnevih po počitnicah. Vsled tega sklepamo, da je ta proga močno rentabilna in aktivna in zato si usojamo pošto direkcijsko ponovno zaprositi za že večkrat zaproseno prepotrebno telefonsko zvezo Novo mesto—Brežice.

Tudi na pošti je bil zadnji mesec kar živahen promet. Denarni seveda. Kar cele procesije ljudi so se vrstile dan za dnem, tako, da je bilo res kar težko priti na vrsto. Pa je bilo treba poravnati stare račune, odraditi davke, obnoviti naročnino na časopise itd. Denarni promet meseca decembra se ceni na skoro en milijon dinarjev, kar je za pošto na deželi že lepa vsota.

Na misijonski praznik svetih Treh kraljev so veniki vključili velikim drugim datjavim in bremenom darovali za misliione še dosti primerno vsoto — 600 Din. zavedajoč se, da s tem vršijo vzvišeno apostolsko delo in da jim o to, kar so darovali, Bog bogato poplačal.

Naročajte 'Slovenca'!

Trening

znači v športu osobito intenzivno in trajno telesno vajo. Naravno je, da se pri stalnem trenngu troši mnogo več energije, kakor pri obični nem načinu življenja. Zato mora vsaki športnik nato paciti, da s primernim nadmestilom hrane izraža to izrabo moči. Tako nadomestilo je

OVOMALTINE

ki v koncu trirani oblik vsebuje vse najbolj hranive sesavine iz naj azejre prirodne hrane, ter se lah o prebavlja. O obito zimskemu športniku ki vsled izgube toplote zgubi znatno zalogo enerrije, 2—3 žlice »Ovomaltine« v topiem m eku ali čaju om goči da brez muke prenese napore športa. Ohraniti se more tudi v term s eklenici.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših specerijskih trgovinah: Mala škaticla 16 Din, srelnja škaticla 32 D n, velika škaticla 50 Din, ekonomični zavoi 100 Din.

Kamnik

Novo kopališče s toplo vodo v Kamniku.

Obrtno društvo v Kamniku se bavi z mislijo, da zgradi v srednji mesta javno ljudsko kopališče s toplimi kaduami in priušni kopelmi, ki je postalo za naše mesto že prepotrebno, odkar kopališče Usmiljenih bratov več ne obratuje.

Na občnem zboru gasilnega društva, ki se je vršil v nedeljo pri Fajdgu, je bil sprejet važen sklep, da je udeležba članstva pri vseh vajah, ki jih priredi društvo, strogo obvezna. Kdor 3krat neopravičeno izostane, bo črtan iz društva. Sprejet je bil predlog o ustanovitvi gasilskega naročanja. K samaritskemu tečaju, ki ga bo priredil okr. odb. Rdečega križa v Kamniku v začetku februarja, se je prišlo na 20 članov. — Društvo je imelo v preteklem letu 45.009 Din dohodkov in 44.385 dinarjev izdatkov. Za tekoče leto je mestna občina dala v proračun vsoto 9.000 Din kot prispevek gasilnemu društvu, dasi društvo ni alicesar zahtevalo. Pri gasilnem društvu je bil pred kratkim ustanovljen sanitetni oddelek, katerega volja je okr. zdravnik g. dr. Matjažič. Oddelek je še brez zalogstne opreme, razpola ga samo z 2 nosili in obvezami za slušaj nezgode. Prepotrebna bi bila nabava reševalnega avtomobila in opreme za vsake vrste nezd. Upamo, da bo naše občinstvo velikodušno porlo gasilno društvo pri njegovem nesečnem delu.

Tržič

Denar. Znano je, da se v Tržicu o marsičem in mnogo govori. Pogovori o denarju so pa seveda še posebno zanimivi. Sedaj so se gotovi krogi spravili nad »Hranilno« in »posojilnico«, češ ves denar v nji naložen, bo izgubljen. Zakaj to govore, dobro vedo; pa tudi mi vemo. Če pa mislijo, da bodo dosegli svoj namen, se zelo motijo. Ljudje se ne dajo zbežati in znajo ločiti resnico od čene, posebno če so tako neumne kot ona, da se bodo izbrisali tudi dolgov. Opozarjamo pa vse raznasalce teh govoric, naj bodo pripravljeni na hušje posledice, kakor je časopisna notica. Naj si kar ogledajo v kazenskem zakoniku tozadevne paragrafe.

Prireditve. Za ves predpust sem se nasmejale, je rekel ta in oni, ko je v nedeljo odhajal iz »Našega doma« od uspele komedije »Trojci«. V ponedeljek je pa JSZ priredila skopičeno prebavljanje o Španiji, ki je bilo zelo dobro obiskano.

Domžale

Velenjska elektifika nam bo letos gotovo že zasvetila kakor kažejo vse priprave. Pod etje, ki napeljuje daljnovod, je prevzelo v Domalah dve skladišči, kjer je nagromade ega vse polno raznega materiala za daljnovod. Tik po taie pa leže cele skladiščne lesenih drogov za napelavo elektrike. Iz ekonomičnih ozirov se je grafa velikega transformatorja prestavila iz našega trga na Črnuče, odkoder bo šel vod preko Trzina v Mengeš in Domžale.

Burja je prinesla tudi v naš kraj občuten mraz. Mesari in založniki piva so bili že v skrbih radi ledu za poletje. No sedaj ga je dovolj. Na cesti od Trzina sem se pomika cela kolona voz obloženih z ledom, ki ga bafio v ledenice. Led dobavlja Habaska graščina v Trzinu.

Umrli je v Dabu znani bivši mlinar v Studi Elfa Beno. Pokopali so ga v torek na domžalskem pokopališču. N. v m. p.

Kočevje

V torek 13. jan. 1931 se je vršil pogreb gospe Marije Jonke, roj. Erker. Umrla je v n delo dne 11. jan. 1931 ob pol 12 dopoldne, v starosti 78 let, previdena s sv. zakramentom za umirajoče. Rajna je bila sestra meške župnika, delavna in častna kanonika g. Ferd. Erkerja, ki je tudi vodil spreved ob navzočnosti 9 gospodov duhovnikov. Da je bila gospa Jonke splošno priljubljena, je pričal spreved, katerega se je udeležilo ne malo občinstva. Naj počiva v miru Gospo'ovim! Zahlučim sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

Cerkveno odlikovanje. G. župnik Avgust Schauer iz Koprivnika pri Kočevju je bil ob priliki 25letnice župnikovanja v Koprivniku in v priznanje za delovanje v prid katoliškemu tisku imenovan za duhovnega svetnika. Častitamo in kličemo gospodu jubileantu dvakrti še 50 letnico.

Grad Windsor ob pogrebu princezinje Lujze, sestre angleškega kralja.

V LEDENEM MORJU

Petrograjska akademija znanosti je razposlala kratko predhodno poročilo o velikih uspehih letošnjega raziskovanja dosedaj skoro nepoznatih dežel v ledenem morju ob severnem tečaju. Skupina znanstvenikov pod vodstvom Nobilevega reševalca prof. Samojloviča, prof. Wieseja in Šmidta je odrinila dne 15. julija minulega leta na krovu ledolomilca »Sjedova« iz Arhangelska in ostala več nego dva meseca ob tečaju. Po osemindnevni vožnji je

Albert Wiggin, predsednik Chase National banke, to je največje banke na svetu, ki je izjavil, da izhaja sedanja gospodarska kriza iz prevelikih davkov, ki jih mora Evropa plačevati Ameriki.

dosegla Nansenovo (nekd. Franc-Jožefovo) deželo, kjer obstoji tretje leto na Hookerjevem rtu vremenska opazovalnica. Deset dni so raziskovali in beležili na zemljevidu to otočje. Popolnili so potem svoje zaloge v skladiščih na severni obali Nove zemlje, kjer so vkrcali tudi pse in samojedrske vodnike, ter odrinili dalje na vzhod k Severni deželi (nekd. Dežela Nikolaja II.). To ozemlje je odkril leta 1913. Vilkički, ki pa je zarislal samo njegovo vzhodno obalo, dočim je ostala zapadna neraziskana. Spotoma je našel »Sjedov« pod 79° 25' severne širine in 76° 10' vzhodne dolžine nepoznan, do 300 km² velik otok, ki je dobil ime prof. Wieseja. Slednji ga je namreč napovedal že leta 1924. na temelju preiskovanja morskih tokov in visokosti oseke na bližnji celinski obali. Otok je torej obstojal v teoriji, predno so ga našli, kakor se je to že večkrat zgodilo s planeti. Dne 23. avgusta je izkrcal »Sjedov« na zapadu Severne zemlje večjo skupino raziskovalcev, ki bo ostala tod dve leti v svrhu vsestranskega opazovanja. Uredil je na otoku vremensko opazovalnico in radio postajo, ki bo tvorila edino vez med raziskovalci in ostalim svetom. Prvič je bilo ugotovljeno, da tvori tudi Severna zemlja, kakor vsi ostali v tem morju znani kraji, večje otočje. Na poti nazaj je dosegel »Sjedov« 81° severne širine in ugotovil, da nikjer ni Samotnega otoka, ki so ga do zdaj zaznamovali vsi zemljevidi. Dne 13. septembra je ladja srečno dospela zopet v Arhangelsk.

Drugo sijajno zmagajo ob tečaju so izvozevala letos letala (trije enokrovniki Dornier-

Wal) pod vodstvom Čuhnovskega. Dne 17. julija so odrinili iz Irkutsk, da bi pripravila pot Karski karavani, ki vsako leto po veliki severni poti obišče ustja velikih sibirskih rek Jeniseja, Lene in Obji. Na poti proti severu so fotografirali letalci slabo znane brzice in pragozd in se prepričali o nadaljnjem izsekavanju gozdov ob rekah Jeniseju in Angari, kamor so letos odrinili veliki oddelki drvarjev. Ob reki Dubčesu so fotografirali in popisali orjaške, dosedaj nedotaknjene gozdove. Letala so dospela v Karsko morje tako zgodaj, kakor se dozdaj niso nikoli upali parniki. Poslali so ladjam z radiopostajo na Belem otoku podrobno poročilo o stanju ledu, in je dospela karavana na temelju teh obvestil k ustjem rek, ne da bi jo morali, kakor doslej, spremljati ledolomilci. Ti letos sploh niso zapustili pristanišč, ker so raziskali letalci vso 120.000 km² obsegajočo morskovo površino. S tem so rešili karsko karavano sleherne nevarnosti in državi prištedili visoke izdatke za premož. Letalca Doronin in Demčenko sta celo obiskala Miniške čeri na zapadu polotoka Tajmira, kjer že 300 let ni bilo nobenega človeka. Posnela sta podoben zemljevid t ga nevarnega otočja in ugotovila nebroj tuljnov. Kljub velikemu opravljenemu delu niso imela letala nobene nesreče in niti ne zaslužnega pristanka. Stirje piloti in trije opazovalci s Čuhnovskim na čelu so letos varno vodili skozi Karsko morje 46 parnikov ter redno prinašali poročila oz. svarila 54 ledolomilcem ter lovske in ribiške ladje in motorne ladije.

Pravoslavno blagoslovljenje vode v Rigi: nadškof Ivan je po starem običaju blagoslovil Dvino, ki jo je ljudstvo nato zajemalo in nosilo domov.

Zamašena usta

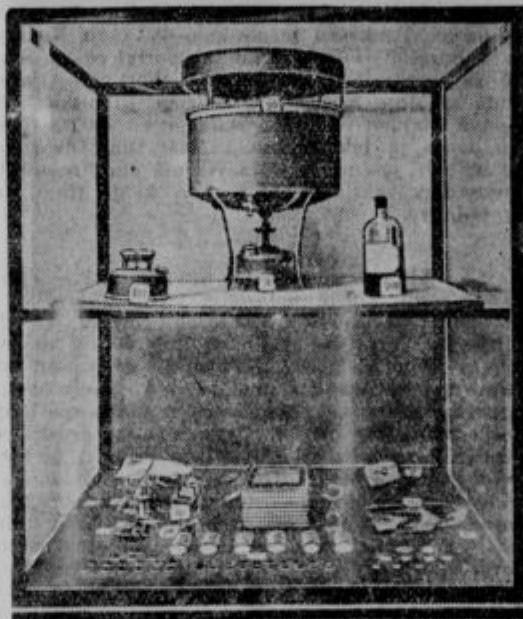
Odbor »Vseruskega sojuza pisateljev« je izrazil ukor Pilnjaku, Veri Inber in Solohovu (avtorju »Tihega Dona«) radi neumevanja marksistovskega stališča in nepravilnega slikanja Stalinove agrarne reforme (razmer na kolektivnih posestvih). Na priporočilo Sojuza bo preprečila vlada objavo katerihkoli novih spisov teh avtorjev. Istočasno je odredila Državna založba zaplenbo znane, dosedaj v 20 milijonih izvodih natisnjene Buharinove »Komunistične abecede«. Nadomestila jo bo nova iz Stalinovh krogov.

Žrtev misij poklica

V Borbecku pri Essenu na Nemškem živi v majhni hišici, ločen od ostalega sveta, salezijanski pater, ki se je pri strežbi gobavcev v Kolumbiji sam okužil in obolel. K njemu prihajajo samo tri osebe: zdravnik, dušni vodnik in strežnica, ki se je za to službo prostovoljno javila. Pater je prebil že dve leti v izolirni baraki hamburškega inštituta za tropske bolezni. Sedaj so oblasti salezijancem dovolile, da gobavega pater s strani negujejo v posebni, ločeni zgradbi.

Turki proti brezverstvu

Turški notranji minister je osebno odpoval na kraj zadnjih dogodkov, in je to dokaz, da povzroča ljudsko nezadovoljstvo vladi več težav nego vlada prizna v svojih poročilih. Razen središča upora Menemena je odstavil minister gubernatorje tudi v Manisu (Magneziji), Ismiru (Smirni) in po drugih krajih. Politična in sodna oblast je baje izkazala premalo odločnosti, ker so jo prepričali vsi kmetje, da stoji Kemalova vlada pred padcem in se bo kmalu razširila revolucija po vsej Turčiji. Namesto odstavljenih državnih uradnikov so imenovali vstaji po vseh teh krajih na novo nekdanje verske in verskopravne glavarje, kadije pa imame. Angorski dnevniki valijo zdaj vso odgovornost na liberalce, ki so se baje hoteli vladi maščevati za razpust svoje pred kratkim dovoljene stranke. Seveda ne bo ta razlaga popolnoma odgovarjala dejanskemu stanju, ker ima upor tudi po pičlih, javnosti znanih podatkih pred vsem značaj muslimanske svete vojne zoper »brezversko republiko«.

Andréejev muzej v Stockholmu. Predmeti, ki so jih našli letos na daljnem severu za ponesrečeno ekspedicijo. Denar so našli v žepih mrtvih raziskovalcev.

Železnice proti avtu

Železniški sveti pri ravnateljstvih poljskih državnih železnic so sklenili, da se mora začeti organiziran boj proti konkurenciji avtomobilskega prometa. Prometno ministrstvo naj predvsem odpravi vse nepotrebne formalnosti v železniškem prometu, uvede naj uradno tajnost za pošiljatelj (odprava finančne kontrole), občine naj obdavi avtomobilski promet itd. Na Poljskem gre torej avtu za kožo!

Svetovna brezposelnost

Zenevski mednarodni urad dela je objavil številke o svetovni brezposelnosti. Vsega je na svetu do 15 milijonov nezaposlenih delavcev in postaja to, koncem lanskega leta zabeleženo stanje, vsak dan slabše. Na prvem mestu so Zedinjene države s 5,7 milj. brezposelnih (zdaj znaša baje njih število že do 7 milj.). Sledijo jim Nemčija s 3,9 milj., Anglija z 2,3 milj., Italija s 534 tisoči, Japonska s 386.000, Avstrija z 262.000, Belgija s 100.000, Avstralija z 90.000, Češkoslovaška s 61.000, Holandska s 46.000, Švedska s 43.000, Danska z 42.000, Ogrska s 23.000, Kanada z 21.000, Irska in Gdansk s po 20.000, Švica z 18.000, Finska z 9.500, Norveška s 8.000, Jugoslavija s 4.600, Estonika s 3.200 in Palestina z 2.000. Kakor rečeno, so ti podatki že nekoliko zastareli. Francije n. pr. sploh ne srečamo v tej listi, ker takrat še ni poznala brezposelnosti. Zdaj šteje že do 11.000 brezposelnih. Kot vzroke brezposelnosti navaja Mednarodni urad dela: carinske vojne med posameznimi državami, razvoj novih in krizo starih industrijskih panog, neenakomerno razdelitev zlatega zaklada in zalog surovin itd.

Kulturni obzornik

Iz glasbenega sveta

Tri dogodke beleži začetek tedna: Matičino ponovitev Berliozovega »Faustovega pogubljenja« v nedeljo, koncert zagrebškega kvarteta v ponedeljek in premiero Pratelline otroške opere »Nina nana, punčka moja« ter Safrankovega baleta »Figurine« v torek.

K ponovitvi Fausta ni kaj posebno novega reči: Marjeto je pela gdčna. Majdičeva namesto Gavellove, koncert je bil srednje obiskan.

Tudi zagrebški kvartet v Filharmoniji ni bil povoljno obiskan, in to po krivici. Mojstri Miranov, Graf, Arany in Fabbri so podali Bocherinijev kvartet v d-molu, Dvořakov znanj op. 96 in pa, zavzeli so se za slovensko komorno delo »Sonatina da camera« od L. M. Škerjanc, za kar jim moramo biti prav hvaležni. Za moderen okus je učinkovala Bocherinijeva predklasična preprostost in konciznost, ljubezen za lepo linijo, velik učinek je napravil tudi Dvořakov ameriški kvartet s klasičistično razporedbo stavkov. Škerjanc pa je kot komorni skladatelj morda še bolj simpatičen kakor v svojih vokalnih delih. Skladba je zelo inventivna in formalno tekoče tematično zgrajena ter uporablja čisto linearen izraz poleg harmoničnih efektov. Nje domena vsebinski je lirčna, pa brez sentimentalitete. Kvartetovci so svojo nalogo v smeri čistoglasbenega podajanja izvrstno rešili in dosegli velik uspeh. Naj bi nas pogostejše obiskali in pomagali graditi stike med obema narodoma, ki jih je, žal, politika nekaj zrahljala.

Kapelnik N. Stritof se je zavzel za originalno misel izvedbe otroške opere. Vzel je »Nina nana bombulic« od bivšega italijanskega »futurista« Kamila Pratele. Otroška grla (kakih 40—50?) so nežnih glasov zvenela k nežni risbi v orkestru, dekoracije v stilu letovih dekoracij so zraven podale svoj optični donos k celoti. Ljudska pravljica o krutem čarovniku je zaživela v vsaj topli in otroški naivnosti, glasba ima slikačico in čistoglasbeno vlogo (reduciran orkester). Malčki so svojo nalogo prav dobro rešili in celo brez vse »stremec«! Njih resne oderske kretnje kakor pri velikih so napravile veliko veselja poslušalcem — seveda so to bili očetje in matere v veliki večini — originalni domislek pa je privabil tudi mnogo glasbojubne publike.

Safrankov balet »Figurine« je glasbeno nekoliko šibek, vendar glasba stavljena si nalogo v baletu dobro izpolni. Umetniku se sanja, da so njegove figurine oživele in zaplesale. Zelo ljubeč je bil rokokojski menuet, španski ples in ples gdč. Mobarjeve in g. Golovina. Precej posrečen baletni večer.

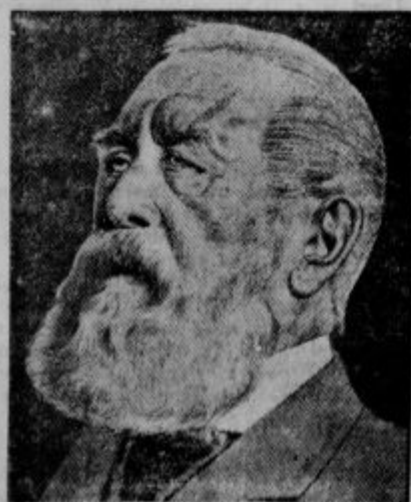
„Lulu“ v mariborskem gledališču

Dali so, kar so mogli: ansambl, režiser, slikarja in upravnika. Z vidno ambicijo in poštenostjo so bili vsi sodelujoči na delu. Zasedba je bila prav gotovo v okvirju ansamblskega stanja posrečena. Nastopili so: Starčeva (Lulu), Kraljeva (grofica Gschewitz), Savinova (sobarica), Skrbinšek (dr. Schön), Tomašič (Alwa), Blaž (Schwarz), Furijan (dr. Goll), J. Kovič (Schigoleh), Grom (Escerni), Rasberger (Rodrigo), P. Kovič Nakrst (gimnazist), Tovornik (Geriach) in Gorinšek (izvošček). Režiser Jože Kovič je z njemu lastno temeljitostjo spravil delo na oder in črtal, morda celo premalo. Tako bi lahko vse preveč karavanačno pojmovani ter izvedeni prolog čisto izostal, ker je te vrste okvirna oderska zamisel čisto odveč. Scenerija gotovo ni spadala v uprizoritveni okvir ter je stila priredba obilovala na kopici nedoslednosti poleg modernističnih elementov in ekspresionističnih značilnosti solidna meščanska oprema. Priredba bi morala biti po mojem mnenju precej drugačna. Vsekakor je treba podčrtati dobro voljo uprave, ki je za čisto novo scenerijo precej žrtvovala, dasiravno najbrže po nepotrebnem. Vprašanje zase pa je uprizoritev takšnega dela kakor je Wedekindov »Duh zemlje« ali »Lulu«: simbolizem, ekspresionizem, koncentracija vseh možnih nemožnosti, dotiranih v baletno ter edinstveno »roteskno« vso ta intermezov ter slik kakor nalašč iztuhlih, da se preko njih z vso odločnostjo spusti brezobzirno črtajoča režiserjeva roka — posebno, če se ima zgoditi, da se ti ravno to pot po nekem čudovitem naključju nabere na stolišču drobiža, kakor ga menda od obstoja slovenskega Narodnega gledališča v Mariboru ni bilo pri nobeni dramski premieri, in to navzlic očetovalski skrbnemu opozorilu »deci neprimerno« — ter kup do nestvornosti nagromadenih ter nanešenih pojavov patologije, abnormalnosti ter vseh mogočih vpletljivih, ki služijo v perustracijo nečesa, kar imenujemo v navadnem življenju perverzno, sadizem, lascivnost in kar je še temu podobnega. Bogve po čigavem zasluženju se je bilo zgodilo, da so iz literarne rakve dvignili »mrtvačka«, medtem ko so ga druod z vseni spodobnimi slovesnostmi že zdavnaj pokopali. Uprizoritev takšnih del so smrtni udarci za morebiten sloves tega ali onega gledališča. Ali zares polzimo v puhlost tipičnega umetniškarskega provincializma? Ali ni škoda ogromnih stroškov energije, vložene v takšne uprizoritve? Pravijo, da se je stvar morala uprizoriti radi neke pogodbe. Po Mariboru se bo kmalu razvedelo, kako in kaj. Po zasluženju bogigavedi koga in pa tistega očetovalskega pristavka: deci neprimerno. Sedaj sem še samo radoveden, koliko repriz bomo doživeli...

—c.

Kongres slovanskih knjižariev

Na pobudo zveze poljskih založnikov se bo vršil prihodnjega leta 1932 v Varšavi kongres slovanskih knjižariev in založnikov. Obavil je zdaj št. 37. strokovnega prškega lista »Československy knižkupec« predhodni načrt svojega delovanja. Ima predvsem nalogo pospešiti med slovansko književno vzajemnost in bo zadovoljen tudi z ideološkim začetnim uspehom v zavesti, da bo šele popolni spoznanje omogočilo stalno in trajno praktično delovanje. Imenoval bo v to svrhu stalni osrednji odbor z udeležbo vseh slovanskih zastopnikov. Njegov še nedoločen sedež — katerakoli izmed slovanskih prestolnic, — bo moral dediti pomen književnega središča, kakor na pr. nemško Lipsko. Gojil bo stalne stike z romanskimi in germanskimi svetom, ustanovil Zvezo slovanskih knjižariev, zvez, podpiral izdajo poljudne slovanske enciklopedije, slavistične studije. Temeljno vprašanje tvori tudi Vseslovanska ljudska založba, ki bi razširila v izvirniku in vzornih prevodih vsa dela slovanskih klasikov, znanstvenikov, glasbenikov itd., v ceni poljudni izdaji. Stalno medsebojno obveščanje, vseslovanska književna zgodovinska razprava, zamena vseh novih knjiž, ustanovitve Osrednjega slovanskega bibliografskega inštituta s podružnicami pe vseh glavnih slovanskih mestih in objava rednega Slovanskega bibliografskega glasnika tvorijo nadaljne načrtne naloge. Seveda bo zahtevalo to delo dosti žrtve, a zekaj se ne bi posrečilo za slovansko kulturno vzajemnost toliko pomembno podjetje, če so že podali v tem oziru zgled rokodelci, zdravniški, inženirski, požarni in drugi kongresni

Arnold Böcklin, znameniti romantični slikar 19. stoletja, čegar 30. smrtno obletnico obhaja svet dne 16. t. m.

Ljubljanska borza 1930

Iz pravkar objavljenih podatkov o prometu ljubljanske borze za blago in vrednote v l. 1930. je razvidno, da je neugodna gospodarska konjunktura preteklega leta našla odseva v manjših številskih prometu v devizni in blagu.

DEVIZNE

Devizni promet se je razvijal sledeče (v tisoč Din):

1927	393.689
1928	953.809
1929	978.740
1930	956.888

Vidno, da je devizni promet lani nazadovolj. Primeni prometa v posameznih mesecih z letom 1929. kaže, da je od avgusta bil lani promet večji kakor v letu 1929, v prihodnjih mesecih pa manjši kakor v odgovarjajočih mesecih 1929. Le v oktobru je bil večji (zaradi velikih nakupov Blerovga posojila). V ostalem je bil devizni promet sledeč (v milij. Din; v oklepajih podatki za 1929): januar 89.1 (89.1), februar 97.3 (59.0), marec 80.8 (62.5), april 88.9 (74.4), maj 77.4 (76.7), junij 80.1 (74.0), julij 92.0 (92.4), avgust 51.7 (74.4), september 68.8 (95.3), oktober 105.5 (91.6), november 90.0 (108.5), december 85.8 (86.5).

Največ prometa izkazuje deviza London, katere je bilo zaključeno lani 276.4 milij. Din (1929 260.2), nadalje je bil znanen promet v devizah Curiah 169.7 (140.9), Newyork 124.8 (177.7), Praga 120.65 (123.2), Trst 93.1 (97.04), Berlin 66.4 (76.9), Pariz 10.2 (9.6), Budimpešta 8.8 (4.1), Amsterdam 4.0 (4.4), Oslo 0.3 (—), Bruselj 0.3 (—), Varšava —

(0.2), Stockholm — (0.1) milij. Din. Največji dvig prometa izkazuje Curiah, najbolj pa je nazadovolj promet v devizi Newyork.

Valutni promet nima onega pomena kakor v prvih povojnih letih. Leta 1927. je znašal na ljubljanski borzi 0.3 milij. Din, leta 1928. samo 15.000 Din, 1929 — lani pa 0.4 milij. Din in sicer v mesecu maju.

Efektini promet je pri nas majhen, pa tudi na ostalih jugoslovanskih borzah ni znoten razen v državnih papirjih. Tako je bilo prometa v efektnih letih 1924 0.5 milij. Din, 1925 2.9 milij., 1926 10.0 milij., 1927 5.4 milij., 1928 2.1 milij., 1929 1.3 milij. in 1930 1.1 milij. Din.

BLAGO.

Podatki o blagovnem prometu kažejo padanje tako po vrednosti kakor po količini za les, promet v žitu pa je narasel. Blagovni promet je bil sledeč:

	vag.	tis. Din
1924	536	7690
1925	2311	18.236
1926	3850	28.648
1927	2290	16.365
1928	2816	31.142
1929	3149	24.146
1930	2418	18.920

Blagovni promet je bil sledeč (v oklepajih podatki za 1929): žito in drugo 407 (342.75) vag. za 6602 tisoč Din (8163), seno 8 (8.5) vag. za 79 tisoč (64 tisoč) Din, slama 2 (—) vag. za 5 (—) tis.; les 1837 (2505) vag. za 10.876 tis. (14.423), oglje 164 (202) vag. za 1392 (1482) tis. Din.

Poštna hranilnica l. 1930

Belgrad, 14. jan. AA. Prijavilo se je 4224 novih vlagalcev, tako da jih je zdaj skupaj 127.960. Vsota prihranjenih vlog je zrasla za 13 in pol milijona in znaša zdaj 209.2 milij. Din. Pri čakovnem prometu je število računov zraslo za 105 in je doseglo pri Poštni hranilnici v Belgradu in njenih podružnicah v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju 19.193. Poštočkovni promet je decembra dosegel 5.854.35 milij. Stanje vlog konec meseca decembra je bilo 978.8 milij. Din, skupno so torej vlog v Poštni hranilnici dosegle vsoto 1.18 milijarde Din.

Poštna hranilnica je izkazala lani skupno 65.570 milij. Din poštočkovnega prometa v primeri z 59.692 milij. v l. 1929. Povečanje poslovanja je razvidno tudi iz narasla števila poštočkovnih računov v l. 1930 od 17.793 na 19.193, torej za 1.600 (l. 1929 je naraslo število računov za 1277). Vloge so koncem l. 1930 dosegle rekordno stanje in so že blizu prvi milijardi Din s 978.8 milij. (Konec 1929 913.5 milij. Din). Prav posebno pa so narasle hranilne vloge. Se l. 1928 so znašale vloge komaj 36.4 milij., l. 1929 so narasle na 106.6 milij. Din. V l. 1930 pa se je število vlagateljev podvojilo kakor tudi vloge. Število vlagateljev je naraslo od 59.362 na 127.960, vloge od 106.6 na 209.2 milij. Din.

Vodstvo sadovnjakov

Belgrad, 14. jan. AA. Primerjanje uspehov državnih in okr. sadovnjakov kaže, da so pokazali državni sadovnjaki mnogo večje uspehe, čeprav je število sreskih mnogo večje. Vzrok tej razliki je v sami organizaciji sreskih sadovnjakov in sicer v tem, ker ni bila posvečena dovolj velika pažnja sami izbiri zemljišča za te sadovnjake, potem pa so se tudi sadovnjaki vzdrževali iz samoupravnih doklad, ki so nezadostne in tudi neredno prihajajo v blaginjo, naposled pa tudi za to, ker so uprave vodili okr. poljedelski referenti, ki so preobremenjeni z drugim uradnim delom.

Ker so zdaj pod upravo kraljevskih banskih urav prišli vsi sadovnjaki, tako državni, kakor okr., je minister za poljedelstvo v namenom, da se to poslaša, ne bi ponovilo, poslal vsem organom banskih uprav, ki se jih to tiče, instrukcije za upravo in vodstvo sadovnjakov.

1. Pri zasajanju novih sreskih sadovnjakov v zmislu čl. 11 zakona o izboljšanju poljedelstva je treba vedno paziti na to, kakšno je zemljišče, ki naj se izbere, in ali popolnoma ustreza pogojem, ki so za to potrebni, ali je v sresnem mestu, ali je zraven ceste ali na križišču cesti, kjer hodijo mimo kmetje iz več vasi, ali je zemlja primerna za obdelovanje, ali se da izsušiti itd. Če v srezu ali sresnem mestu ni moči dobiti dobrega zemljišča za sadovnjak, je treba ustanoviti ali živinorejsko postajo ali pa izbrati drug kraj za sadovnjak, ali pa sadovnjake za več srezov koncentrirati v banovinskem sadovnjaku ali pa v mestu, kjer so za to pogoji in je jeseni lahek transport po železnici, parniku ali v sili tudi s senenim vozom do bližnjega okr. mesta, kjer ni sadovnjaka. Če ni v okraju primernega kraja za sadovnjak, ali pa če je kraj, kjer se sadovnjak že nahaja, neprimeren, ni treba iskati zamenj delovnih sil, nego ga je treba ali ukiniti ali pa prenesti, če je mogoče, zemljišče pa porabiti za to, za kar je najbolj porabno.

2. Pri zasajanju sadovnjakov je treba osobito dati na razpolago dovolj velike kredite za začetna dela. Če ni na razpolago zadosti denarnih sredstev, je treba v začetku delo omejiti in ga postopoma širiti.

3. Kdo naj vodi sadovnjak? To vprašanje je zato važno, ker imajo sreski poljedelski referenti, ki jim je dordaj bila naloga voditi sadovnjake, tudi druge uradne posle, ki jih jim je naložilo ministrstvo za poljedelstvo in pa kmetijski oddelek banske uprave in splošna upravna oblast ter druga ministrstva — tako da pri vsej dobri volji ne morejo posvečati zadosti pažnje sadovnjakom. Zato je v interesu poljedelstva, da se sreski poljedelski referenti ne preobremenjujejo z nestrokovnimi deli. Po drugi strani pa imajo upravniški okr. sadovnjaki dolžnost predati delo banovinskim poljedelskim referentom ali pomočnikom sreskih upravnih referentov, kakršne so pač lokalne razmere.

4. Vzroki, iz katerih so se do zdaj morale vršiti prejemitve poljedelskih uradnikov, ne obstoje več, odkar odloča sama banska uprava, kako razporediti uradništvo in kako dolgo na posameznih mestih, zlasti pa, ker je dana možnost, da morejo sreski poljedelski referenti v svojem poklicu napredovati v višje skupine v vsaki kategoriji uradništva.

Zato se je treba ogibati premeščanja sreskih poljedelskih referentov, zlasti kazenskim potom, kakor se je to dogajalo v nekaterih banskih upravah.

★

Šestdeski kmetijski tečaj v dravogradskem okraju. Kakor lansko leto, se vrši tudi v tekočem letu 1931 6 tedenski zimski kmetijski tečaj v okraju in sicer od 20. januarja do 22. februarja t. l. z razliko, da se tečaj vrši v drugi občini t. j. v Vuhredu. Slavnostna otvoritev tečaja se vrši dne 20. januarja t. l. točno ob 2 popoldne v prostorih osnovne šole v Vuhredu. Tečaj priredi kr. banska uprava v Ljubljani sporazumno z okr. načelnikom v Prevaljah, odnosno pristojnim kmetijskim refe-

rentom, na podlagi zakona o pospeševanju kmetijstva. Na tečaju se bodo poučevali sledeči predmeti: Položaj kmetijstva v okraju, travništvo, prašičarja, perutninarstvo, poljedelstvo, sadjarstvo, zatiranje šadnih škodljivcev, uporaba umetnih gnojil, zadržništvo, gozdarstvo, higiena, kmetijsko računstvo, kmetijski zakonik, kmetijsko knjigovodstvo, vrtnarstvo, čebelarstvo. Ker je omenjeni tečaj velikega gospodarskega pomena, je želeli, da bo s strani kmetijskega prebivalstva iz vseh bližnjih občin obisk zadosten. Obisk tečaja se priporoča tudi gospodinjam in dekletom, ker so gotove ure posvečene gospodinjstvu, kar je razvidno iz načrta, ki je na vpogled pri županstvu odnosno pri šolskem vodstvu. Da bo uspeh popoln, priporočamo vztrajen obisk vseh predmetov tečaja.

Borzo

Dne 14. januarja 1931.

Denar

Devizni tečaji so ostali danes v glavnem neizpremenjeni. Promet je bil prav znaten, posebno v devizi Curiah, katere je bilo zaključeno na 1 milij. Din. Privatno blago je bilo zaključeno v devizi Trst, dočim je ostale zaključene devize dala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj). Amsterdam 227.50 bl., Berlin 1343.50—1246.50 (1345), Bruselj 788.83 bl., Budimpešta 988.77 bl., Curiah 1094.40—1097.40 (1095.99), Dunaj 794.12—797.12 (795.62), London 274.34—275.14 (274.74), Newyork 56.485 bl., Pariz 221.87 bl., Praga 167.22—168.02 (167.62), Trst 295.04—297.04 (296.04).

Zagreb. Amsterdam 2274.50—2280.50, Berlin 1343.50—1346.50, Bruselj 788.83 bl., Budimpešta 987.27—990.27, Curiah 1094.40—1097.40, Dunaj 794.12—797.12, London 274.34—275.14, Newyork 56.385—56.585, kabl 56.485—56.685, Pariz 220.87—222.87, Praga 167.22—168.02, Trst 295.136—297.136, Kopenhagen 15.14 bl., Stockholm 15.18 bl. — Skupni promet brez kompenzacij je znašal 10.6 milij. Din.

Curiah. Belgrad 9.1270, Amsterdam 207.80, Atene 6.675, Berlin 122.73, Bruselj 71.98, Budimpešta 90.225, Bukarešt 3.0625, Carigrad 2.445, Dunaj 72.59, London 25.07, Madrid 58.70, Newyork 516.45, Pariz 20.2475, Praga 15.29, Sofija 3.7875, Trst 27.03, Varšava 57.85, Kopenhagen 137.95, Oslo 137.975, Stockholm 138.20, Helsinkiors 13.

Vrednostni papirji

Tržišče državnih papirjev je bilo danes živahnije. Promptna škoda je bila zvrstejša, za termin pa slabjša. 7% dolarski papirji so bili slabši, dočim so beglucose obveznice notirale višje. Bančni papirji so bili danes neizpremenjeni in so bili zaključeni v delnicah Unionbanke po 191 in Jugobanke po 77.50, Srbska pa je bila zaključena po evrskem tečaju 195. Industrijski papirji beležijo promet v delnicah Guttmana po 130 in Slavetska po 50, to je po neizpremenjenih tečajih. Brodska tvornica vagonov je bila zaključena po 90, Union mila po 80. V ostalem ni bilo izprememb.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 92 bl., 7% Bler. pos. 80 bl., Celjska 160 den., Ljublj. kred. 125 den., Prastrediona 900 den., Kred. zavod 170—180, Vevče 123 den., Stavbna 40 den., Split cement 350—400, Ruše 200—230.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 85.50—86.50, agrari 51.75 bl., vojna škoda ar. 424—425, kasa 424.50—425 (424—424.50), 2. brez. kup. 414.50—415.50 (415), 3. 414.50—415.50, srečka Rdeč. križa 48 bl., 8% Bler. pos. 91.50—92.125, 7% Bler. pos. 79—79.50 (79.75), 7% pos. Drž. hip. banke 79—79.75, 6% begl. obv. 66—67, Bančne delnice: Ravna gora 75 den., Hrvatska 50 den., Katoliška 36—38, Poljo 50—57, Kreditna 125—129, Union 191—193 (191), Jug 77.50—78 (77.50), Lj. kred. 125 den., Medunarodna 67 den., Obrtna 86 den., Prastrediona 955—965, Elno 135 den., Srbska 193—196 (195), Zemaljska 129.50—131, Industrijske delnice: Ner. žum. 25 den., Guttman 130—130.50 (130), Slavetska 50—51 (50), Slavonija 200 den., Našice 975 bl., Danica 91—100, Pivara Sar. 190 den., Drava 235 den., Sečera Osk 300 bl., Sečera Na Bečkreku 20 den., Osl. jlev. 220 den., Brod. zav. 90—95 (90), Union 80—85 (80), Vevče 128 den., Isis 40—45, Ragusea 370—380, Oceanica 215—225, Jad. plov. 545 den., Trboveljska 310—315.

Belgrad. Narodna banka 8170—8200, 7% inv. pos. 87, agrari 50—51, vojna škoda 423.50—425, 7% pos. Drž. hip. banke 79.25, 6% begl. obv. 66.50.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 90.40, Wiener Bankverein 16.45, Creditanstalt 46.60, Escompteges. 157.05, Aussiger Chemische 132, Alpine 14.20, Trboveljska 37.90, Kranj. ind. 40, Prager Eisen 302, Rima Murany 53.50.

Notacije državnih papirjev v inozemstvu. London: 7% Bler. pos. 78.50—79.50, Newyork: 8% Blerovo pos. 91.25—92, 7% Bler. pos. 78.25—79.50, 7% pos. Drž. hip. banke 78—79.

Žitni trg

Pomanjkanje blaga v pšenici na naših trgih je postalo skoro katastrofalno. Dovozev ni nikakih radi slabega vremena, povpraševanje pa je znatno. Tako je bil tečaj denar danes za banatsko blago že 155, Srbrban pa po 160. Ostali predmeti so bili neizpremenjeni.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene. Budimpešta. Tendence prijazne. Promet miren. Pšenica marec 14.75, zaklj. 14.75—14.76, maj 15.10—15.12, zaklj. 15.10—15.11, rž marec 10.69—10.79, zaklj. 10.72—10.75, koruza maj 12.77—12.85, zaklj. 12.81—12.86, tranzit maj 10.35—12.45, zaklj. 10.40—10.42.

Drogerija „Sanitas“ družba z o. z. — Trbovlje

Otvoritevno naznanilo

Vsemu cenjenemu občinstvu iz Trbovelj, Ilirije, Zagorja in bližnjih krajev bljudno naznanjamo, da smo z današnjim dnem otvorili v popolnoma preurejenih prostorih binoška kina Trbovlje

drogerijo

in trgovino z vsemi fotografirskimi potrebščinami, lepotilnimi sredstvi, kuirigicnimi in higijenski predmeti, kemijskimi, zdravilnimi zdravili itd.

Interesno skupnost s celjsko in ljubljansko »Sanitas« omogoča, da zagotovo imajo vsi odjemalci vse ugodnosti, ki izvirajo iz naših velikih nabav: zato bomo tudi o Trbovljah stalno založeni z vedno svežim blagom ob najnižji ceni.

V prijetnem upanju, da smo z otvoritvijo o nobe trdke ustregli resnični potrebi, zagotavljamo usakega, tudi najmanjšega kupca vestne in solidne posredbe.

Z odličnim spoštovanjem

Drogerija „Sanitas“ družba z o. z.

Predavan'e dr. Gosarja

Pogreške v gospodarskih osnovah marksizma.

Ljubljana, 14. januarja.

Danes je predaval v zbornični dvorani ljubljanske univerze g. prof. dr. Andrej Gosar iz svojega cikla o socioloških in ekonomskih osnovah moderne družabne reforme. — Za pravilno presojo družabnih reform nam ni treba poznati le pravih socioloških osnov, pač pa tudi gospodarske. V normalnih razmerah sicer zadostna praksa, v izrednih je pa nujno potrebno znanje. Zato pa morajo vsi, ki hočejo doseči obče veljavno reformo družabnega reda, predvsem poznati moderno denarno in menjalno gospodarstvo, zlasti se zalo, ker je razširjenih o njem vse polno zmotnih naukov. Gospodarstvu se danes očita racionalizem in vendar je nujno potrebno, da ostane gospodarstvo vedno v mejah strogega racionalizma in organizacije. Da pa kljub temu ne dosežemo zaželenih uspehov je razlog v tem, ker se racionalizacija gospodarstva še ni posplošila. Problem je torej organizatorno tehničen in racionalizacija iz zasebnega na vse gospodarstvo kot celoto bo šele mogla privedi do zaželenih uspehov. Ker je za reformo modernega gospodarstva vse polno struj, ki pa nikakor ne nudijo pravilne rešitve, je potrebno, da si samostojno predložimo, kako se gospodarsko življenje vrši, kakšne ideje ga vodijo in kakšni zakoni ga vladajo. Zato si najprej kritično pogledimo gospodarske osnove marksizma in krščanskega socialnega pokreta, potem pa menjalno gospodarstvo samo.

Marks je s svojim naukom postavil tezo, da je v blagu toliko vrednosti, kolikor je dela v njem. Za merilo pa je vzel povprečno delo. Iz tega je nadalje izvajal nauk o nadvrednosti, o akumulaciji kapitala in o nujnem prepadu gospodarskega in družabnega reda, ki sledi iz tega. Ze Marks sam je nazval svoje delo kritiko tedaj obče veljavne nauka o vrednosti in se je v prvem zvezku oziral na dobo nastajajočega kapitala, pri čemer skoraj popolnoma drži njegov nauk o nadvrednosti, dočim se je v tretjem zvezku oziral na dobo razvitega kapitala, pri čemer je moral že spreminiti svoje zaključke. Popularizirani Marksovi nauki so seveda še marsikaj posplošili in — čali zmoto. Sicer pa moramo priznati, da je Marks še najbolj zajel tok gospodarskega življenja, kajtemu pa je vse teorija napačna, ker so bile osnove napačne. Tako je vprašanja o menjalni vrednosti dobrih jalov, ker drži dejstvo, da je vrednost vedno subjektivna. Določena je le vedno cena blaga, ta se pa ne ravna le po delu, zakaj zadnji vir cene je pri konsumentih, ki ne vprašajo, koliko dela je v zahtevanem produktu. Absolutno pa se zruši objektivna vrednost dobrin v menjalnem gospodarstvu in nihče jih ne producira, če nima pri tem minimalnega dobička. Ker so pa stroški različni, je jasno, da povprečni stroški ne določajo cene, ampak najvišji. S tem pa pade v vodo nauk o nadvrednosti. Značilno je pri njem zamenjavanje gospodarjenja in produkcije. Ne vpraša se, kako gospodarstvo producira, ampak, kako se proizvajajo produkti, kako krčijo in se razdelijo. Tako je nastal problem, kako razdeliti in kdo bo tisti, ki bo našel pravi razdelilni ključ. In ker tega ni mogoče, mu ostane zadnja rešitev, revolucija in diktatura proletariata. Za nas pa ostane pravilno vprašanje, kako urediti zasebno gospodarjenje in če bi bilo to res nemogoče, potem b šele morali misliti na nov družabni red.

Radio

Za slušalke.

Glasbeniki so se dolgo časa upirali radiu, ne le ker je pomenjal zanje eksistenčno nevarnost, marveč tudi zato, ker je šestokrat zelo spčel ne samo glas, ampak tudi vsako simfonično glasbo. V zadnjem času pa se je to nekam izpremenilo. Sprejem se je izboljšal in tudi elektrodinamični zvočnik je dosti pripomogel k čišemu sprejemu. Kljub temu se žujeje glasovi, da naj resni ljubitelji glasbe zlasti simfonično glasbo poslušajo s slušalkami. S slušalkami ti ni zagotovljeno samo izredno čist sprejem, marveč si z njimi varen tudi vseh zunanjih motenj. S slušalko na ušesih se za pre vsem glasovom zunanjega sveta in se udeš zgolj božanskemu svetu glasbe! V dobi elektrodinamičnega zvočnika torej klic k povratku!

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 15. jan.

12.15 Plošče (slovenska in plesna glasba) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Otroška ura, ga. Gabričičeva — 18.00 Plošče — 18.30 Drago Ula: Gimnastične vaje — 19.00 Dr. Mirko Rupel: Srbohrvaščina — 19.30 J. Rupnik: Poklicna posvetovanja pri nas — 20.00 Prenos iz ljubljanske opere »Werther« — 22.00 Poročila in časovna napoved, lahka glasba.

Petek, 16. jan.

12.15 Plošče (operetna glasba-ouverture) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Radio-orkester — 18.30 Dr. P. Roman Tominec: Zaveštno gledanje in opazovanje narave — 19.00 Dr. Lovro Sušnik: Francosčina — 19.30 Gosvodnijska ura (Krekova gospodinjska šola v Šiški) — 20.30 H. Beethovenov večer: Uvodno besedilo govori dr. Joep Manttanti — 21.00 Radio-orkester — 22.00 Napoved časa in poročila.

Drugi programi

Četrtek, 15. jan.

Belgrad: 12.45 Radio-orkester — 16.0 Jazz glasba — 17.30 Harmonika — 18.00 Ruske romance (poje gospa L. Mansvetova) — 20.00 Plošče — 20.30 Koncert — 21.00 Vokalni koncert — 21.40 Večerni koncert. — Zagreb: 12.35 Plošče — 17.00 Prenos glasbe iz kavarne — 20.30 Prenos koncerta iz Belgrade — 22.30 Svoj. vreme in novice 22.40 Lahka glasba. — Budapešt: 12.05 Koncert ruskih baladajk — 17.25 Ciganska glasba — 20.15 Varšava. — Dunaj: 15.25 Poodlanski koncert — 19.30 Plošče — 20.00 V zvoniku sv. Stefana — 21.00 Komorna glasba — 22.40 Večerna glasba. — Milan: 12.15 Zabavna glasba — 19.30 Vesela glasba — 20.30 Pesta glasba — 21.00 Pester koncert. — Praga: 19.20 Mandoline in kitare — 20.00 Komedije (Brno) — 21.00 Violinski koncert — 21.30 Koralni koncert — 22.20 Večer solistne glasbe. — Langenberg: 15.05 Opoldanski koncert — 19.45 Večerna glasba — 21.00 »Male skrbje, slušna igra. — Rim: 17.00 Instrumentalni koncert — 21.35 Koncert: Violina in orkester. — Katovice: 17.45 Lahka glasba — 20.15 Simfonični koncert. — Muhlacker: 16.30 Zabavna glasba — 19.45 Zabavni koncert — 20.20 Veseლობრა — 21.35 Koncert 23.00 Zabavni koncert. London: 12.00 Radio-orkester — 14.15 Plesna glasba — 17.15 Plesna glasba — 21.00 Moški zbor — 22.30 Plesna glasba. — Mor. Ostrava: 15.00 Orkestralni koncert — 19.00 Plošče — 20.00 Komedija (Brno) — 22.20 Praga. —

Sport

KLUBSKI DAN SMUSKEGA KLUBA BOHINJ.

Dne 11. t. m. 1931 je imel Smuški klub Bohinjski svoj klubski dan. Člani so tekmovali na 18 km dolgi progi, članice na 2 km, naraščaj na 5 km, deca 3 km. Vršile so se tudi skakalne tekme na mali skakalnici. Rezultati so sledeči: Člani: startalo 30. I. mesto Gasperin Jože 1:02.3, II. Arh Lovro 1:25.4, III. Sodja Maks 1:35.3, IV. Murrovec 1:04.1. — Članice: startale 3. I. Tomazič Angela 9:59, Zenski naraščaj: startale 2. I. Jensko Anica 7:39. Moški naraščaj: startalo 16. I. Podlipnik Jože 10.15. Moška deca od 8 do 10 let: startalo 7. I. Logar Ivan 6.7. Moška deca od 10 do 14 let: startalo 27. I. mesto: Orobotek Franc in Arh Alojz, oba 4.50. Skakalna tekma: 9 tekmovalcev. I. Selan Jože, skočil 15 m. — Vsega skupaj je startalo 94 tekmovalcev, izstopilo jih je 7 radi defekta na smučeh. Sneg zmrznjen, malo osrenjen ter mestoma ledeno. Obembe vredno je, da je razlika pri moškem naraščaju med prvim in zadnjim tekmovalcem samo 2 min. 58 sek. Klub je razdelil med deco in naraščaj 15 daril. Tekman pa je prisostvovalo mnogobrojno občinstvo.

MZSP. Naprošajo se vsi pri smuški tekmi 18. jan. sodelujoči funkcionarji in zastopniki klubov, da pridejo gotovo v četrtek 15. jan. ob 20 v Aljaževu sobo hotela Orel, kjer se vrši organizacijski razgovor.

Prijave za mednarodne tekme v Bohinju se pošiljajo do 22. jan. na JZSS Ljubljana, vožnja pri vseh vlakih polovična, prenočišča in preskrbo po zmernih cenah je uredil kaj najbolje JZSS. Prijave sprejema Putnik, Ljubljana. — Tajnik MZSP.

Smučarski klub Ljubljana sklicuje za petek, dne 16. t. m. ob 19 v damsko sobo kavarne Emona sestanek svojih tekmovalcev v zadevi nedeljskih tekem in razdelitev Saveznih izkaznic. Sestanek naj se zanesljivo udeležijo g. g. Černič, Kodran, Vizjak, Jakopič Avgust, Dačman, Tepina Marjan, Palme, Kroschl in Košir. Po sestanku se vrši istotam seja tehničnega odbora.

Lahkoatletom in smučarjem SK Ilirije sporočamo, da se pričelje v petek, 16. t. m. zopet redni treningi v telovadnici klasične gimnazije. Začetek točno ob pol 19.

Načelnstvo plavalne sekcije SK Ilirije je sklenilo, da se vrši dne 24. in 25. t. m. interno tekmovalje v plavanju. Udeležba na tekmah je strogo obvezna za vse članice in člane plavalne sekcije.

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-50 din ali vsaka beseda 50 din. Najmanjši oglaš - 5 lin. Oglasi na devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamo! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službodob

Biro Beograd
Kolarčeva 7 - dvorišče - ima prazna mesta za kuharice, sobarice, služkinje, prodajalke in pevke.

Kmetijski fant
zdrav in krepak, z dobrim šolskim spričevalom se takoj sprejme kot učenec v večji trgovini. - Pism. ponudbe brez priloge znamke na upravo pod »Takoj«.

Šiviljo za slavnike
ki je delala v Beogradu na »Anita B« stroju, potrebuje. - Ponudbe na: Tinka Nikolič-Ristić, modistinja, Niš.

Prodajalka
ki bi pomagala tudi v gospodinjstvu, išče s 1. ali 15. februarjem mesto v trgovini mešanega blaga. Ponudbe pod »Prodajalka« na upravo.

Učenko
s par razredi meštanske šole sprejme boljša šivilja. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 452.

Dekle
v starosti 18-22 let, pošteno, zdravo - dobro vzgojeno, ki bi imelo namen stalno ostati v hiši, ubogljivo, lepega vedenja, pripravno in razumno, za pospravljanje finih sob in dela v kuhinji in ima veselje do kuhanja, sorejme boljša družina v Ljubljani. - Naslov v upravi pod št. 453.

Zahvalnik

Ako hočete delati
in z lahkimi domačimi obrtmi na svojem domu zaslužiti 7 Din na uro - vstopite v našo zadružno. Pouk je brezplačen. Vpisnina 10 Din. Obširna navodila pošl'emo radevolje, ako je priložena znamka za odgovor. - Zadruga Jugoslov. pletarica, Osijek.

Cesta uspeha
pelje v Razpošiljalnico »Omnia«. Miklošičeva cesta 14. Kdor je ognjevit in inteligenten, izhaja pri nas dolgo, dolgo časa. Mi ne stavimo nikakih pogojev. Stavite Vi kateri!

Stanovanja

Dva gospoda
sprejemna na stanovanje s ali brez hrane. Naslov pod št. 439.

Soba
krasno meblirana, parketirana, čista, električna razsvetljava, se s 1. februarjem odda. Vprašati: Maribor, Gosposka 56, vrata 8.

Opremljena soba
se takoj odda. Naslov v upravi pod št. 410.

Solčno stanovanje
soba in kuhinja, se odda odraslim osebam. Zgornja Šiška, Kosovo polje 148.

Vnajem

Gostilno
išče mesar z osebno pravico. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 434.

Pekarija
se odda takoj v najem v industrijskem kraju poleg štirih tovarnih trestem in kavcije zmoženemu pekarskemu mojstru. - Pekarija je prvovrstna z nekaj inventarja. Naslov v upravi pod št. 372.

Gostilna
prvovrstna, v lepem prometnem mestu Slovenije, s senčnatim vrtom, kegljiščim, ledenico itd. se odda podjetniku, strokovno izobraženemu zakoncu brez majhnih otrok. Ponudbe z natančnimi podatki o dosedanjem udeleževanju inventarju, starosti, otrocih itd. upravi »Slov.« pod »Inteligenten in večje kavcije zmožen zakonski par«.

Pouk

Potreben akademik
nudi instrukcije iz realnih predmetov ter kitare, vijoline in mandoline. - Cenj. ponudbe na upravo pod »Akademik« št. 440.

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto) Prva oblast. koncesionirana Prospekt zastoj. Pišite ponj!

Kupimo

Pencin motor
10-12 konj, se kupi ali vzame v najem za dobo 3 mesecev. - Naslov v upravi lista pod št. 398.

Enkrat na mesec
pridem v Slovenijo, da kupim pohištvo, srebro, okraske, slike, preproge in drugo. Ceniene ponudbe na: Ruski bazar, Kralja Milana 14, Beograd.

Vrednostne papirje
srečne obligacije delnice kupuje upravništvo »Merkur« Ljubljana Selenburgova ulica 6 II tel 30-52

Vsakovrstno zlato
po najvišjih cenah
ČERNE, ruveltr Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Posredstva

Trgovci, gostilničarji ali penzionisti - pozor!
Prodajmo lepo hišo, 5 sob, kuhinja itd., z gospodarskim poslopjem, v najboljšem stanju, redi preselitve v Ptuj, v Spuhlji 34. V hiši je bila več let gostilna, sposobna je za trgovino, pol ure od Ptuja na drž. cesti, z okoli 4 orale njiv, travnika s sadonosnikom in vrtom. Cena 220.000 Din. - Več pri lastniku M. M. Brečiču, posestniku v Ptuj, Ormoška cesta 3.

PRODAM LEP VINOGRAD

Obsega 2 orala, vinska trta je v najboljšem stanju. Vиноградniško poslopje je zidano, z opeklo krito ter ima krasno klet in težko stiskalnico. Nad kletjo je za vsakega gospoda pripravno stanovanje. Oddaljeno je 10 minut od velike ceste ter železniške postaje. Naslov je v podružnici »Slovenca« v Celju.

Prodano

Puhasto perje
čisto čobano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetke L. BROZOVIC - Zagreb Ilica 82. Kemična čistilnica perja

Auto (Essex)

luksuzni, 5 sedežni, malo vožen, radi odpotovanja ugodno zelo poceni na prodaj. - Pojasnila daje: Peter Šteblai, Cigaletova 13, Ljubljana.

Mizarski stroji

prvovrstni, se prodajo. Pismena ponudba: Pintar, Kavarza Slon, Ljubljana.

Pozor, kmetovalci!

»Singer« damski šivalni stroj, dobro ohranjen, se zamenja za polovnjak dobre jabolčnice. - Naslov: Grossmann, Maribor, Einspielerjeva 22.

Nov pianino

se prodaja na željo tudi na obroke. - Naslov pri »Slovenca« pod št. 435.

Obrat

Pianine, orgle

harmonije, piščali in ventilatorje za orgle izdeluje Anton Dornič, Radovljica.

Šiv. stroji, gramofoni

kolesa in vse potrebščine najceneje edino pri Avg. Kogoi, Vrhnika, trgovina in mehanična delavnica.

Koruzo za krmo

oddaja najceneje - veljavna št. 14 moke A. VOLK. LJUBLJANA Restjeva cesta 24

Severjeva otomana

Poceni in vendar najboljša je
Z 32 porosi v sedežu in 4 v zglavju, velikost 185 x 78 najboljši material, cena od 570 do 850 D po izbiri prevleke. Zahtevajte vzorec!
RUDOLF SEVER - Ljubljana - Marijin trg 2

ZA VESELIČNE PRIREDITVE
se izposojujejo dekoracijska latorjeva drevesa. Nabava cvetja, nagelnov. V prednaročilnih društvom znižane cene. Ivan Jemec, vrtnarstvo - Maribor.

Izpadanje las

bolečine lasišča, temena, prhljaj, srbež in drugo preneha hitro in zanesljivo, lasje se zopet zarastejo, prhljaj in srbež izgine, če uporabljate
RASTLINSKI IZVLEČEK IZ KOPRIV.

Stekleničica 20 Din. Proizvaja in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena Kaptoleka lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulić, Zagreb, Jelačićev trg 20.

Zahvala

Po smrti našega očeta gosp. Jožeta Rotarja sem prejel od podpor. društva

»Ljudska samopomoč« v Mariboru

takoj izplačano pripadajočo podporo in moja dolžnost je, da izrečem tem potom svojo najlepšo zahvalo in priporočam to prekoristno društvo vsem starim in mladim ljudem v takojšnji pristop.

Dvorska vas, pošta Velike Lašče, dne 12. januarja 1931.

Ivan Gruden.

LESNA INDUSTRIJA!

Prostovoljna prodaja en blok radi preureditve obrata:

ca. 30.000 m² obratnega prostora, 150 HP lokomobila, 3 polnojarmenike, 6 krožnih žag, 10 drugih strojev, 500 m ročne železnice. Razna velika poslopja, žaga, sušilnice, starovansko hiše, skladišča itd. Zazidanega ca. 2500 m². - Ca. 1200 m² jel. smrekovih desk, suhih: ca. 200 m² hrastovih desk in friz; ca. 80 m² raznega trdega lesa; ca. 500 m² okroglih hlodov (hrast, jelka in smreka). Industrija in zaloga v bližini kolodvora. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na upravo »Slov.« pod zn. »2000X1000«, nakar bodo prejeli izčrpn. informacije.

TUDI ZA VAS

Je izredne važnosti, da stalno zasledujete gospodarska in druga poročila v dnevniku »Slovenca« in pregledate tudi njegov oglašni del. Trgovcu in obrtniku, pa tudi poljedelcu je najboljši svetovalec »Slovenec«. Naročite se pri upravi v Ljubljani ali pri njenih podružnicah in zastopstvih

Galoše in snežni čevlji

z znamko
„TRETORN“

sestoji iz najboljšega in najsolidnejšega materiala, tako da se odlikujejo v na večji trpežnosti. Zato ne kupujte nepoznatih fabrikatov, temveč le galoše in snežne čevlje z znamko TRETORN, ker je dokazano, da ni boljnjih.

K. LISARNA
LJUBLJANA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE

IZVRŠUJE ENOBARVNE IN VEČBARVNE FOTOTIPIJE, ENOBARVNE, VEČBARVNE AUTOTIPIJE, KOMBINIRANE KLISEJE ZA NAVADEN IN NAJFINEJŠI PAPIR, KLISEJE PO PERORISIH, SLIKAH IN RISBAH, RO-KOPISIH IN FOTOGRAFIJAH ZA RAZGLEDNICE, REKLAM. SLIKE, VINJETE

ZAHVALA. Vsem, ki so ob bridki in težki izgubi našega ljubega sina, brata, strica in svaka, gospoda

JOSIPA HIBSERJA

sočustvovali z nami, se najtopleje zahvaljujemo. Posebno se še zahvaljujemo preč. g. p. Angeliku dr. Tomincu, preč. g. priorju Učaku za zadnje tolažilne besede, ter sploh vsem tistim, ki so mu v poslednjih trenutkih lajšali trpljenje, dalje vsem darovalcem številnih vencev, pevskima društvoma »Grafika« in »Krakovo-Trnovo« za prekrasno in ganljivo petje, ter vsem stanovskim tovarišem, prijateljem in znancom, ki so ga v tako obilnem številu spremili na njegovi poslednji poti. - Ohranite nam našega skromnega in dobrega Jožeta v najlepšem spominu.

Ljubljana, 14. januarja 1931.

ZALUJOČI OSTALI

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

Aparat je ostal nem. Slišal se je le lahen šum elektronskih pojačevalcev na telefonski mrenici.

Jana je sedela in čakala. Saj ni mogla vedeti, da uravnava v tem trenutku Silvester žarilnik na tečaju, da je vjel njeno sliko na lečo. Videl jo je čakati in stokrat je preklel dejstvo, da niso bile še napake antene za telefonsko zvezo. Vedela je le, da čaka tu zaman na Silvestrov glas in v srečo so začeli vstajati dvomi.

Domislila se je Glosinovi besedi. Ali naj bo vendarle res, da ...? Ali res ni lagal časnik, ki ji ga je takrat dal Glosin?

Drugi pretresljaj, ki bi mogel porušiti zapah, ki ga je morda že zrušil, se je pridružil brez Glosinovega sodelovanja. Prišel je, ker ni bilo 600 milj daleč v snegu in ledu pravočasno napetih nekaj žic.

Minute so minevale. Ura je udarila in naznanila peto uro. Čas, ko naj Jana po dogovoru prižge elektronske žarnice in pripravi aparat za sprejem, je minul.

Bilo ji je jasno, Silvestra ni tam ... Nekaj se mu je dogodilo ... Bil je ...

Besede ni mislila do konca. Nenadoma je planila in napravila sklep. Prenagljeno in nesmiselno. Toda v teh minutah je čutila le še eno, da mora proč. Iskati Silvestra, dokler ga ne najde.

Previdno je odprla vrata v sobo starih Termolnovih. Ta sta se spala svoje popoldansko spanje. Tiho je zopet zaprla duri. Naglo je napolnila s tresočimi

rokami majhno usnjeno torbico z najpotrebnejšim. Nekaj vrstic na stara. Da odhaja iskat svojega moža.

Pri vratih je obstala in obšla z dolгим pogledom še enkrat priprosto sobo, v kateri je bila preživela zadnje srečno uro s Silvestrom. Tam je stal še elektronski sprejemalec, s katerim je vedno in povsod lahko slišala njegov glas, če jo je klical. Hitela je k njemu in si obesila aparat na rame. Molče in neopazeno je zapustila stanovanje. Toda ne neopazeno hiše.

Dr. Glosin je videl, kako je stopila na cesto. Sledil ji je. Najprej na nabrežno železnico, potem v letalo. Skrbno je pazil na to, da ga ona ni opazila. Skrbno je mislil na to, da je ne izgubi iz vida.

Telenergijski žarilnik Silvestrov je deloval s posebno vrsto energije, ki jo je on sam prvič prikazal v čisti in strnjeni obliki, z oblikovno silo. Njegova priprava, na poseben način napolnjena, je vsebovala razmeroma le majhno zalogo energije v tej obliki.

Da si kljub temu moremo razlagati silne uspehe žarilnika, si moramo predložiti dvojce. Prvič avtomatično samolastno proizvodnjo oblikovne sile. Kaljiv želod ima le neizmerno majhne količine oblikovne sile. Ta neznatna količina zadostuje, da zrasle iz obstoječih snovi in preprostega obsevanja zolca velik hrast. S tem pa nikakor ni izčrpana prvotna oblikovna energija. Nasprotno se avtomatično poveča, zakaj iz prvega želoda zraslo drevo rodi nove želode v veliki množini.

Po enakem načelu se v žarilniku napolnjena količina oblikovne energije ni oslabila z delovanjem aparata, temveč je ostala stalno v enaki višini.

Drugi moramo vedno znova poudariti, da je učinkoval žarilnik na fizikalno energijo, ki se nahaja v prostoru le sproščujoče, kakor približno učinkuje

pritisk s prstom na puškinega petelina na kemično silo, ki je v puškinem naboju. Le velikost in oblika žarilnih elementov ste omejevali učinko, ki so se dali doseči z aparatom. Zadnji veliki žarilnik je cenil Silvester na delo 10 milijonov kilovatov ali 13 milijonov konjskih sil. Bilo je to delo veličastne višine, množica sile, ki se je tekotom ur in dni lahko povečala do nekončnosti. Bilo je umestno, da so ravnali s stroji tolike moči previdno, da so skrbeli za to, da se ta sila napada ni naravnala na nenameravane cilje.

Ni se moglo nič zgoditi, dokler so pravilno ravnali z žarilnikom, dokler so upoštevali nekatere in priproste predpise o njegovi rabi. Da pa si se ravnal po njih, si moral zbrati vse svoje misli. Nisi smel biti brez glave od strahu in razburjenja, kakor je bil Silvester, ko je stekel ob šestih četrtega dne, ki so ga ti trije preživljali na tečaju, od žarilnika.

Ob štirih tega dne je bil Silvester naravnal žarilnik, spojil novo telefonsko napravo in je hotel javiti Jani svojo rešitev. Uravnal je žarilnik na znani cilj in spravljal na lečo sliko Janine sobe v Düsseldorfu. Videl je vsak predmet oddaljene sobe. Le sprejemnega aparata ni mogel najti, ki ga je bil izročil Jani ob svojem slovesu, in Jane same ni bilo tu.

Silvester je iskal. Premika je žarilnik colo za colo in z rastočim razburjenjem in skrbjo sledil sliki na leči, gledal vsak prostor v Termolnovi hiši. Videl je vsako tako domačo mu sobo. Ugledal je starega gospoda in gospo Luizo. Videl je, kako sta v skrbah in kako se razgovarjata. Sledil je Janinim sledovom na cesti. Slike vseh potov in krajev, po katerih je stopal z njo ob svojem zadnjem bivanju v Düsseldorfu, so se vrstile na leči. Iskal je v naraščajoči zmedbi in strahu, dokler ni moral po večurnem naporu iskanju opustiti, ves obupan.